PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 268 (1659) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. — TRST, nedelja 26. novembra 1950 — Danes 6 strani - Cena 20 lir

Člani OF!

S širjenjem našega tiska in s sodelovanjem v njem bomo najlepše proslavili 10. obletnico ustanovitve naše slavne Osvobodilne fronte!

Jutri predstavniki LR Kitajske na seji Varnostnega sveta OZN

Včeraj so morali zaradi silnega viharja v New Yorku sejo odložiti Eritreja bo avtonomna država v federaciji z Abesinijo

LAKE SUCCESS, 25. — Seja Varnostnega sveta, ki jo je bil sklical za danes popoldne predsednik Bebler in katere bi se morali udeležiti tudi predstavniki vlade LR Kitajske, je bila odložena zaradi viharja, ki divja na področju New Yorka in ki je onemogočil prometne zveze z Lake Successom. Na dnevnem redu sta bili dve vprašanji: 1. protest zaradi oboroženega napada na Formozo, 2. protest zaradi oboroženega napada na Korejo.

Odložitev seje so sklenili popoldne in nova seja bo v ponedeljek. Številni delegati, ki bi morali biti navzoči pri seji, niso mogli priti v Lake Success, ker so bile ceste poplavljene. Tistim, ki so že bili v Lake Success, so svetovali, naj se takoj vrnejo v svoja stanovanja, ker predvidevajo val silnih neviht, ki jim bodo verjetno sledili veliki snežni zameti.

Kitajski nacionalistični delegat, ki je prepustil predsedniško mesto v Varnostnem svetu za december kubanskemu delegatu, ko bodo razpravljali o vprašanjih Daljnega vzhoda, je hotel, kakor komentirajo v krogih OZN, s tem poudariti, da je on pravi predstavnik Kitajske, čeprav je vprašanje Formoze spravila pred Varnostni svet pekinška vlada. Domnevajo, da bo pekinška delegacija združila vprašanje Formoze z vprašanjem delovanja ameriškega letalstva v Mandžuriji. Baje je tudi ameriška delegacija pripravljena združiti obe vprašanji, da bo skupno odgovarjala na obtožbe pekinške vlade.

Predstavnik ameriške delegacije pri OZN je danes izjavil, da ameriška vlada odločno nasprotuje ustanovitvi vmesnega področja na Severni Koreji, južno od mandžurske meje. Pripomnil je, da je ameriška vlada pripravljena podpisati vsako pametno jamstvo, ki lahko odstrani bojazen, ki jo LR Kitajska ima zaradi nedotakljivosti svojih meja. Te vrste jamstva bi se n. pr. lahko nanašalo na vprašanje dobavljanja električnega toka s Severne Koreje Mandžuriji.

Posebni politični odbor, ki je razpravljal o vprašanju Eritreje, je zavrnil pakistanski predlog, s katerim se zahteva, naj Eritreja postane neodvisna država najpozneje 1. januarja 1953.

Odbor je dalje zavrnil predlog Iraka, ki predlaga, naj eritrejska narodna skupščina dobi oblast, da odloči, ali naj Eritreja postane samostojna, ali pa naj se združi z Etiopijo. Dalje sta bila zavrnjena sovjetski predlog, ki zahteva, naj Eritreja postane takoj neodvisna, in poljski predlog, ki zahteva, naj Eritreja postane neodvisna v treh letih.

Končno je odbor z 38 glasovi proti 14 in 9 vzdržanim sklenil priporočati, naj Eritreja postane avtonomna država v federaciji z Etiopijo ter naj se postavi pod suverenost abesinske krone.

Predlog je bil sprejet z dvotretjinsko večino, tako da je verjetno, da ga bo sprejela tudi glavna skupščina na plenarni seji. Kakor je znano določa resolucija, naj ima Eritreja lastno zakonodajo, izvršilno in sodno oblast na področju notranjih zadev, dočim bodo zunanje zadeve, narodna obramba, proračun, trgovina in promet spadali v pristojnost zvezne vlade. Vsi prebivalci bodo enakopravni. Komisar, ki ga bo imenovala OZN, bo pomagal pri ustanovitvi avtonomne Eritreje skupno z britanskimi okupacijskimi oblastmi, ki bodo upravljale Eritrejo v prehodni dobi.

Gospodarski in socialni odbor pa je odobril program za pomoč Koreji. 35 delegatov je glasovalo za ta program, 5 pa se jih je vzdržalo.

Odbor za zaupniško upravo je sprejel filipinsko resolucijo, na podlagi katere bodo neavtonomna ozemlja lahko deležna tehnične pomoči OZN.

Pred zasedanjem Ljudske skupščine LR Slovenije

LJUBLJANA, 25. — Verjetno se bo prve dni decembra sestala Ljudska skupščina LR Slovenije, ki bo razpravljala o nekaterih zakonih, ki pomenijo nov korak na poti demokratizacije ljudske oblasti v Jugoslaviji.

Tako bodo n. pr. proučili načrt zakona, ki ga sedaj pripravljajo in ki se nanaša na razširitev bodoče skupščine z novimi ljudskimi predstavniki. Domnevajo tudi, da bo skupščina razpravljala o načrtu zakona o volivnih shodih in o zboru volivcev. Dalje bo skupščina sklepala o zakonu ljudskih odborih.

Tretji Djilasov članek

BEOGRAD, 25. — Jutri bo Milovan Djilas objavil v «Borbi» tretji članek od vrste člankov, ki jih je začel te dni objavljati.

BEOGRAD, 25. — Jugoslovanski Rdeči križ je danes izročil grškim obmejnim oblastem 20 grških otrok, ki so pribežali v Jugoslavijo med državljansko vojno.

SESTANEK ZVEZE KNJIŽEVNIKOV FLRJ V LJUBLJANI

Za debirokratizacijo in za decentralizacijo

književnih forumov v FLRJ - Posebna ustanova za zvezo z inozemstvom - Poročilo tajnika Zveze Čedomira Minderovića

(Od našega dopisnika)

LJUBLJANA, 25. — Plenum **Zveze književnikov Jugoslavije** je na svojem današnjem zasedanju v Ljubljani sprejel predlog o ustanovitvi posebnega telesa za zvezo z inozemstvom. Ta predlog je dal znani srbski književnik Milan Bogdanović, ki je poudaril, da obstaja v inozemstvu, zlasti na zapadu, veliko zanimanje za dela jugoslovanske književnosti. On se je pred kratkim sestal s tujimi književniki v Dubrovniku in še bolj uvidel potrebo ustanovitve takšnega organa. Na zasedanju je bilo tudi predloženo, da se pri tej ustanovi za zvezo z inozemstvom osnuje služba za prevajanje jugoslovanskih književnih del v tuje jezike.

Č. Minderović, tajnik Zveze jugoslovanskih književnikov, je v svojem poročilu izjavil, da ugodni pogoji za umetniško delovanje v Jugoslaviji, katere je omogočil centralni komite KPJ, predstavljajo danes edinstven primer na svetu, kakšna mora biti popolna družabna ustvarjalna svoboda umetnikov.

«Politika KPJ — je dejal Minderović — je dovedla do vsestranskega razvoja ustvarjalne misli. Ona je onemogočila in onemogoča, da bi se ukoreninila v kulturnem življenju tisto, kar je pokazala teorija in praksa Sovjetske zveze in kar je v SZ in drugih kominformističnih državah dovedlo do stagnacije in dekadence ustvarjalne misli na vseh linijah duhovnega življenja».

Ko je govoril o delovanju Zveze književnikov Jugoslavije, je Minderović poudaril, da je ta organizacija preživela tako imenovano centralistično razdobje, ki je nastalo po zgledu na organizacijo književnikov v Sovjetski zvezi. Zveza književnikov Jugoslavije ni in ne more biti nekakšen teoretični forum, katerega sklepi glede znanstvene estetike odrejajo zakone po katerih naj bi se literatura razvijala.

Zveza ni in ne more biti centralistično vodilno telo, katerega sklepi bi morali imeti nepreklicno veljavo za vse književnike v državi. Nasprotno, društvena funkcija Zveze je prav v njeni borbi proti monopolističnim in centralističnim ter birokratskim metodam.

Intenzivna borba mišljenja, ki se večno bolj razvija v organizacijah Zveze književnikov in ki teži za tem, da postane osnovna karakteristika njenega življenja, da doprinese hitrejšemu razvoju socialistične kulture v Jugoslaviji ter da tudi krepi in razširja povezavo jugoslovanskih književnikov s kulturami in naprednimi kulturnimi silami drugih narodov.

Končno je Minderović govoril o metodah za vzpostavitev popolne debirokratizacije in decentralizacije literarnih forumov in podal pregled splošnih kulturnih problemov, pred katerimi se zveza nahaja.

Tajniki republiških društev so nato podali poročila o njihovem delovanju. Plenum še vedno nadaljuje s svojim zasedanjem.

MILAN SULČIČ

Upor v Nepalu končan

[redacted] — Čeprav je predsednik kongresa nepalske kongresne stranke izjavil, da se bo stranka še naprej borila proti nepalskemu predsedniku vlade, je vendarle mnenje vseh, da je upor končan. Kongresna stranka, katero so premagale vladi zveste čete, je morala opustiti vsakršen up na zmago. Uspeh uporniškega gibanja je bil odvisen le od tega, če bi mu uspelo dvigniti redne čete proti vladi ministrskega predsednika, ker pa se to upanje ni izpolnilo, je sreča kongresne stranke zapečatena. Po zadnjih vesteh pa vladne čete krvavo zatirajo upor.

V nekaterih dobro obveščenih krogih pravijo, da Indija ni podprla upornikov, čeprav je pokazala željo, da bi se izvedle demokratične reforme v Nepalu. Poudariti je treba, da niti izgnani kralj ni izrekel nobene besede v prid upornikov. Isti krogi pravijo dalje, da Indija sicer ni napravila nobenega sovražnega koraka proti vladi nepalskega predsednika vlade, ker še vedno upa, da bo prišlo do zadovoljive rešitve, tako da bi bil maharadža ostal še naprej predsednik vlade ter uvedel nekaj demokratičnih reform, kralj pa, ki je sedaj v izgnanstvu, bi se vrnil in spet prevzel oblast. Opozarjajo, da ne Indija ne ZDA ne Anglija — zadnji dve sta zavzeli isto stališče kakor vlada v Novem Delhiju — niso uradno priznale novega kralja. Pravijo, da bo predsednik vlade prej ali slej moral upoštevati to stališče treh sil in bo moral pristati na koncesije. Zato ni izključeno, da se bo po polni likvidaciji uporniškega gibanja kralj spet vrnil v Nepal. Država pa bi se spremenila v ustavno monarhijo.

Stavka pristaniških delavcev v Bordeauxu

BORDEAUX, 25. [redacted] popoldne so pristaniški delavci v Bordeauxu zapustili delo v znak protesta zaradi navzočnosti ameriških čet na tem področju in proti izkrcavanju ameriškega orožja v tem pristanišču, katerega nato po francoskem ozemlju prevažajo v Nemčijo.

KAKO JE PRIŠLO DO TRISTRANSKE IZJAVE **2.**

STO postane iz podkupnine Moskve - podkupnina ZDA

za dosego ugodnega rezultata na aprilskih volitvah v Italiji pred dvema letoma, kar je pač najočitnejši dokaz, da služi STO obema imperialističnima blokoma kot sredstvo za razširitev in okrepitev njunih interesnih sfer

Ameriška obveščevalna služba je torej v prvih dneh marca leta 1948 — tako poročata dva znana ameriška novinarja v velikem ameriškem tedniku «THE SATURDAY EVENING POST» v štev. od 30. aprila lanskega leta — javila predsedniku Trumanu strogo zaupno in zelo važno poročilo, da je prejel Togliatti od Kremlja zagotovilo, da bo sovjetska vlada teden dni pred volitvami v Italiji uradno zahtevala, da se STO ponovno priključi Italiji ter s tem omogočila zmago Togliattija na volitvah.

O tem, kaj je spričo tega ukrenila vlada ZDA, da bi omogočila zmago na volitvah svoji agenturi, t. j. De Gasperiju in njegovi demokristjanski stranki — o tem poročata dalje omenjena ameriška novinarja takole:

«Strokovnjaki za italijanske zadeve med nižjimi funkcionarji ministrstva za zunanje zadeve so zahtevali, da se jim čimprej da odgovor na stavljeno vprašanje v vsakem primeru pa prej kot bi se v svetu izvedelo za tajni Togliattijev dogovor s Kremljem.

ZDA, Velika Britanija in Francija naj bi skupno izjavile, naj se Trst da Italiji.

Vendar vsa ta zadeva s Trstom ni bila tako enostavna. Če bi se Trst dodelil Italiji, bi morala od tam umakniti angloameriška posadka. Zbrane ameriške čete so pa predstavljale na tem ozkem pasu, ki se vleče med ogromno rdečo armado in narodi zahodne Evrope, varnostno oporišče. Tržaško vprašanje je torej gotovo predstavljalo delo za Svet državne varnosti. Tudi je bilo gotovo, da se ni smelo izgubljati časa. Oglejmo si faze, po katerih je bilo v osmih dneh izvedeno delo Sveta za varnost države.

1. ukrep. — SOUERSOV STAB.

S pristankom Trumana Souers (tajnik Sveta za varnost države, op. ur.) sproži aparat Sveta za varnost države.

5. marca obvesti svoje ljudi, naj puste vse drugo delo in se lotijo pripravljanja osnutka politike ZDA do Trsta.

Harold Shanz in Henry Villard, uradnika zunanjega ministrstva in obenem načelnika Souersovega urada sta se takoj sestala s strokovnjaki zunanjega urada. Nato sta izdelala predloge na podlagi podatkov, ki sta jih našla v zunanjem ministrstvu, s priporočilom, da se Trst dodeli Italiji. Poročilo pa je obdelovalo le politično stran vprašanja. Politični izvedenci namreč niso bili pristojni, da se bavijo tudi z vojaško platjo zadeve.

Zaradi tega je Souers sedaj izročil stvar vojaškim strokovnjakom svojega oddelka, in sicer polkovniku Douglasu Johnsonu predstavniku kopne vojske, polkovniku Roy Hefiebowerju iz letalstva in kapitanu Bernardu Austinu iz mornarice. Ti so stopili v stik s pristojnimi ministrstvi in vrnili soglasen osnutek, ki pa še vedno ni bil dokončen. Komunistična Italija bi pomenila katastrofo in vsak ukrep, ki bi mogel to preprečiti, bi odtehtal vse druge pomisleke. Osnutek, ki ga je izdelalo zunanje ministrstvo, je bil hitro predelan, tako da je vseboval tudi mnenje vojaških strokovnjakov. S tem je bil napravljen nov korak v proučevanju vprašanja.

2. ukrep. — SVETOVALCI.

Souers je poslal ta osnutek štirim ljudem, ki so bili v Svetu za državno varnost imenovani, da prouče zadevo. Ti so bili George Kennan, veleizobraženi načelnik planskega oddelka ministrstva za zunanje zadeve, gen. Albert Wedemeyer, znameniti strateg in poveljnik v vojni na Kitajskem, gen. Lauris Norstad iz letalskega ministrstva in admiral Strubble kot izvedenec ministrstva za mornarico.

Ti možje so se hitro sešli in proučili predloge Souersovih sotrudnikov. Nato so predložili svoje soglasno mnenje. Popravili so neke dele prvotnega osnutka in jih vrnili Souersu. Pod podpisi raznih strokovnjakov je osnutek sedaj predstavljal skupno mnenje zunanjega ministrstva in obrambnih ministrstev. Zahodne velesile morajo takoj nastopiti, da prehite Ruse v njihovih namenih s Trstom.

3. ukrep. — DEVET.

8. marca je Souers dostavil svoje poročilo članom Sveta za varnost države, ki ga je sklical na izreden sestanek. Dne 11. marca so se člani sestali ob dveh in pol popoldne v sejni dvorani Bele hiše.

Možje, ki so se zbrali okrog težke mahagonijeve mize v sejni dvorani Bele hiše, so bili: minister za zunanje zadeve George Marshall, minister za narodno obrambo James Forestall, minister za vojsko Kenneth Royall, minister za mornarico John Sullivan, pomočnik ministra za letalstvo Eugene Zuckert kot zastopnik ministra Symingtona predsednik odbora za narodno gospodarstvo Arthur Hill, šef obveščevalnega urada Roscoe Millenkoette, šef gen. štaba admiral William Leahy in Sidney Souers. Ker se predsednik Truman ni udeležil seje, je predsedoval Marshall.

Marshall, častitljiv in najmanj makiavelistično razpoložen med zbranimi predstavniki, je že prej govoril svojim podrejenim, da ga predlog o Trstu moti. Zdelo se mu je, kakor da bi se s tem predlogom spuščali na isto raven kakor Rusi. Znano mu je bilo pa hkrati tudi, da vsi njegovi sotrudniki močno zagovarjajo predlog. Vedel je, da bi komunistična Italija mogla prinesti nesrečo. Vedel je dalje, da sta ruska in jugoslovanska obstrukcija spremenili mirovne določbe glede tržaškega vprašanja v mrtvo črko. Ko se je izkazalo, da so vsi ostali ljudje okrog mize mnenja, da je na vsak način treba prehiteti Ruse v njihovih namenih s Trstom, je tudi Marshall opustil svoje pomisleke.

Predlog je bil soglasno sprejet. Toda še vedno ni bil uradna politika ZDA. Bil je le «nasvet» predsedniku.

4. ukrep. — PREDSEDNIK.

Dne 12. marca ob 9.30 je Souers vzel svoj predlog s seboj k predsedniku v Belo hišo. Truman ga je hitro prečital in napisal na prvi strani levo spodaj s svinčnikom «Dobro. H.S.T.». S tem je vlada ZDA uradno pristala na to, da se Trst da Italiji.

5. ukrep. — IZVEDBA.

Souers je pustil prepis predloga v arhivu Bele hiše, nato pa odhitel preko ceste v svoj urad, ki je v starinski zgradbi State Buildinga. Čim je stopil v svojo uradno sobo, mu je tajnik že ponudil telefon, kjer so se iz zunanjega ministrstva zanimali, kako se je zadeva iztekla. Vse v redu, je dejal Souers, lahko nadaljujete s pripravami.

V eni uri so bila poslana šifrirana poročila ameriškim poslanikom v Londonu, Parizu in Rimu. Angleži in Francozi so kmalu sprejeli predlog. Dne 20. marca je francoski zunanji minister George Bidault po sestanku, ki ga je imel s Sforzo, povedal navdušeni italijanski množici v Turinu, da so se ZDA, Velika Britanija in Francija sporazumele, naj se Trst vključi v Italijo.

Kremelj je bil poražen. Dne 18. aprila so komunisti izgubili volitve, ne malo po zaslugi novega načina reševanja problemov v ameriškem zunanjem ministrstvu».

(Nadaljevanje sledi)

Komentarji o namenu SZ z objavo spomenice o Japonski

Vlada ZD Amerike grozi, da bo skupno z drugimi prizadetimi državami podpisala ločen mir

LONDON, 25. — V zunanjem ministrstvu odklanjajo vsak komentar o sovjetski spomenici glede mirovne pogodbe z Japonsko, ki so jo včeraj objavili v Moskvi, potem ko so objavili izvleček ameriškega predloga o tem vprašanju. Omejujejo se z izjavami, da je Washington sporočil ta predlog pred nekaj tedni s prošnjo, naj vsebina predlogov ostane tajna. V Londonu so mnenja, da so v Moskvi objavili ameriške in sovjetske predloge, zato da opozorijo javnost, da so na podlagi izjave v Kairu ZDA in Velika Britanija priznale pravice Kitajske do Formoze.

Na splošno sodijo, da je namen objave sovjetske spomenice ta, da izzove pozornost o zainteresiranosti kitajske vlade do vprašanja in pa da se poudari obtožba, kako ameriški predlogi glede teritorialnih vprašanj kršijo jaltske in potsdamske sporazume. Sovjetski dokument namreč omenja sklepe potsdamske konference, da se Formoza in otoki Pescadores vrnejo Kitajski, in na sklepe jaltske konference, da dobi SZ južni del otoka Sahalina in Kurile.

Drugi namen objave sovjetskega odgovora je ta, da bi se ugotovilo, ali mislijo ZDA tudi brez sovjetskega sodelovanja iskati rešitev oziroma sklenitev ločene mirovne pogodbe z Japonsko. Angleško zunanje ministrstvo ni hotelo dati nobenega komentarja o sovjetski spomenici. Splošno sodijo, da spomenico sedaj proučujejo. Mnenje je, da še ni bilo določeno angleško stališče.

Iz Washingtona pa javljajo, da je neki vladni funkcionar izjavil, da so ZDA odločene predočiti Sovjetski zvezi, da če ta noče sodelovati pri pripravah za mirovno pogodbo z Japonsko, bi ZDA skupno z drugimi prizadetimi državami skušale pogajati se za ločen mir. Ameriška vlada pa čaka na mnenje držav, ki so zastopane v zavezniški komisiji za Daljni vzhod, preden odgovori na začetna vprašanja, ki jih je Malik postavil. Predvidevajo, da se bo Sovjetska zveza odločno uprla, da bi ostale ameriške čete na Japonskem, dokler ne bodo Združeni narodi lahko nudili dovolj jamstev tokijski vladi. V ameriških krogih pa zatrjujejo, da ZDA nimajo namena zahtevati od Japonske vojaških oporišč v okviru mirovne pogodbe. Zdi pa se, da bodo skušale skleniti z Japonsko novo pogodbo, ki naj dovoli ameriškim silam in silam zavezniških držav, da sodelujejo z japonskimi oblastmi pri varnostnih ukrepih.

Odmevi na Adenauerjevo spomenico

BONN, 25. — V merodajnih zavezniških krogih v Bonnu izjavljajo, da ne predstavlja nič novega predlog, da bi ukinili okupacijski statut in ga zamenjali z varnostno pogodbo med okupacijskimi silami in zvezno republiko. Znano je, da je kancler Adenauer javil tisku, da je to željo izrekel v spomenici, ki jo je poslal zahodnim okupacijskim silam. Pravijo, da te zahteve, ki jo je Adenauer predložil pred konferenco v New Yorku, niso tri je zahodni zunanji ministri upoštevali, ker so bili mnenja da še ni prišel za to ugoden čas, ko bi bilo treba zamenjati okupacijski statut, zakonito bazo za navzočnost zavezniških čet v Nemčiji z novim režimom. Ministri so se izrekli za vmesno obliko, ki bo letos prišla do izraza v obliki revizije statuta, prihodnje leto pa v postopnem zmanjšanju zavezniškega nadzorstva.

V angleških uradnih krogih je izzvala veliko nezadovoljstvo včerajšnja kanclerjeva objava nemškega predloga o morebitni zamenjavi okupacijskega statuta z varnostno pogodbo med bonnsko vlado in zahodnimi okupacijskimi silami. Glasnik zunanjega ministrstva je danes dejal, da sicer angleška vlada razume vzroke, zaradi katerih je Adenauer prišel s temi predlogi na dan, kakor tudi vzroke zakaj skuša popularizirati te predloge. Obžaluje pa, da je Adenauer izrabil za objavo te spomenice prav sedanji trenutek, ko predstavniki zahodnih sil pripravljajo revizijo okupacijskega statuta, zato da bi omilili nekatera nadzorstva, da bi s tem priznali Nemčiji večjo odgovornost na področju notranje politike.

Na vseh korejskih bojiščih traja ameriška ofenziva dalje

V Pekingu in Tiencinu so začeli novo kampanjo za zbiranje „prostovoljcev"

TOKIO, 25. — Velika ofenziva držav OZN se je danes približala mandžurski meji na 45 do 50 milj, Sibiriji pa na 55 milj.

Zavezniške sile na osrednjem področju in na vzhodnem boku so naletele na prvi odpor v tej novi ofenzivi. Na zahodnem boku pa se napad nadaljuje v smeri reke Jalu.

Glavni štab generala Mac Arthurja je v zgodnjih jutranjih urah v nedeljo (po krajevnem času) javil, da je južnokorejska divizija Kapitol v soboto zasedla mesto Songjin ob vzhodni korejski obali. Posebno poročilo javlja, da se povečuje odpor na dobršnem delu zahodne fronte. Dodaja pa, da so pešci 24. divizije zasedli Songju ob cesti, ki se vije ob zahodni obali ter napredovali severno od mesta proti mandžurski meji.

Ofenziva traja že dva dni. Na severozahodni fronti vodi napad 24 ameriška divizija, ki se je prva izkrcala na Koreji.

Ofenziva je naletela na težkoče južnovzhodno od Taešona na osrednjem področju 85 milj dolge črte, na katerih je zbranih največ čet. Nasprotnik je tu izvedel protinapad proti vzhodnemu boku, ki ga držijo južnokorejske čete ter pri tem napredoval za šest milj na področje, ki so ga zavzele sile OZN.

Računajo, da je kitajski polk pred jutranjo zoro napadel neki oddelek prve južnokorejske divizije južnovzhodno od Taešona in ga pognal za nekaj kilometrov nazaj. Južni Korejci so s pomočjo letalstva spet pognali Kitajce nazaj. Toda ustavili so se pod Taešonom, medtem ko je topništvo in letalstvo obstreljevalo tri sovražne polke, zbrane okrog tega mesta. Bolj na zahodu je 24. divizija napredovala, ne da bi sovražnik izvedel protinapade.

2. in 25. ameriška divizija sta danes napredovali za 4 km naprej. Na področju drugega južnokorejskega armadnega zbora, na desnem boku zahodnega področja je sovražnemu oddelku uspelo prodreti desni bok osme divizije in napadel neki južnokorejski bataljon blizu Češanga, 7 milj južno od Jongvona, katerega so prej zasedli južni Korejci. Ta sovražni oddelek je torej 10 milj za desnim bokom oddelkov OZN. Na področje Češanga so poslali dva bataljona 16. polka.

Kolona 25. divizije je bila ustavljena 4 km južnovzhodno od Unsana. Svoje napredovanje je začela v Sangudongu, 5 milj južnovzhodno od Onsana. Deveti polk. II. divizije je poslal svoje oddelke čez reko Songšon, zahodno od Kuajngdonga do točke, ki leži samo miljo od Vadonga.

Vzhodno od reke so drugi oddelki 9. polka korakali v Vonšan, 16 milj južnozahodno od Hujšana. 38. polk je napredoval za pet kilometrov čez reko Taengujong severno od ceste Kujangdong - Tokšon. Trije zajeti severni Korejci so izjavili, da je pred tem polkom zbranih nekaj tisoč Kitajcev. Na fronti drugega južnokorejskega armadnega zbora je neki polk sedme divizije dosegel Uhjongdong, potem ko je napredoval za eno miljo.

Glavni štab severnokorejske vojske poroča, da so severnokorejske čete na vseh frontah zapletene v boje z ameriškimi in južnokorejskimi četami, ter da so ohranile prejšnje stare položaje.

Radio LR Kitajske omenja nekaj izjav, ki jih je 19. novembra dal vrhovni poveljnik severnokorejskih sil gen. Kimirsen, ko je govril na nekem shodu. Kimirsen je dejal med drugim, da so se severnokorejske sile morale umakniti, in je pozval vse Korejce, naj podprejo kitajske borce in prostovoljce ter naj združijo vse sile za zmago domovine, ter jih pozval naj začnejo z gverilo. Govornik je izrekel upanje, da bodo premagane vse težkoče.

Agencija Nova Kitajska poroča, da so v Pekingu in Tiencinu začeli z novo kampanjo za pošiljanje pomoči Koreji, tako da se bo ta lahko uprla ZDA in na ta način ohranila varnost Kitajske.

Glasnik osme ameriške armade je danes izjavil, da so kitajski častniki povedali osvobojenim ameriškim ujetnikom, da imajo kitajske sile, katere sestavljajo prostovoljci, nalogo osvoboditi vso Korejo in izgnati ameriške čete. Baje so kitajski častniki dejali, da si Kitajska ne želi vojne, toda meni, da je sedanji boj na Koreji potreben za enotnost Koreje.

Angleško-francoska pogajanja o preskrbi s surovinami

PARIZ, 25. — Nocoj je ministrstvo za zun. zadeve izdalo poročilo, ki pravi, da se je državni tajnik za gospodarske zadeve Robert Buron sestal danes v Londonu z lordom zakladnikom, s predsednikom Board of Trade in z ministrom za preskrbo. Poročilo pravi, da so se razgovarjali o vprašanjih glede preskrbe s surovinami, ker sta obe vladi francoska in angleška zelo zaskrbljeni glede tega vprašanja.

18 mrtvih in 300 zastrupljenih v petrolejski čistilnici

MEHIKO, 25. — Zaradi eksplozije v neki petrolejski čistilnici v Poza Rica v državi Vera Cruz je bilo 18 delavcev ubitih in 300 zastrupljenih.

Podrobnosti o nesreči pravijo, da je počila neka plinska cev. Plin se je takoj razširil, žrtve pa so bili uslužbenci in delavci, ki so končali z delom ali pa spali v trenutku, ko se je strupeni plin zaradi vetra naglo širil in zastrupil ozračje. Ko je tehničnemu osebju uspelo zamašiti cev, so reševalne skupine takoj prišle v čistilnico. Vendar so že našle 18 mrtvih in več kakor 300 zastrupljenih. Oblasti so uvedle preiskavo.

Hudi viharji v ZDA

Več ljudi izgubilo življenje - Ogromna škoda - Prekinjen električni tok in radijske oddaje - Izredno stanje v Newarku in New Jersyju

NEW YORK, 25. — Od petka zvečer divjajo viharji in snežne vihre na vzhodnem področju ZDA. Zadnje podrobnosti pravijo, da spada to viharno vreme med najhujše zimske viharje v zgodovini vzhodnih držav ZDA. Mesta New York, Pitsburg in Cleveland so najbolj prizadeta. Do sedaj je vsaj 25 ljudi izgubilo življenje, bodisi zaradi požarov, kakor tudi zaradi srčnih napadov pri naporih ali zaradi drugih prometnih nezgod. Na področju New Yorka piha veter z jakostjo 125 do 140 km na uro. Veter lomi telegrafske drogove, ruje drevesa in trga električne žice. Letalski in avtomobilski promet je skoro da popolnoma ukinjen. Več področij je ostalo tudi brez električnega toka.

Najbolj prizadeto je obalno področje, kjer so prebivalci morali zapustiti hiše zaradi butanja izredno velikih valov ob obalo. Tudi v Floridi pričakujejo, da bo mrzli val praktično v eni noči uničil ves pridelek južnega sadja, pomaranč in limon. V Clevelandu ter v drugih mestih v Akronu in Jungstonu je zamrlo tudi delo v tovarnah. Zaradi slabega vremena so mesta ostala celo brez časopisov, ker jih niso niti tiskali. Sneg je zapadel od Alabame pa do Georgije. Celo ob Mehiškem zalivu je temperatura zdrknila pod ničlo. Največ škode je do sedaj povzročil sneg, bodisi v mestih kakor tudi na deželi.

Škoda je ogromna. Nekateri odseki podzemeljske železnice v New Yorku so poplavljeni. Hud veter je zrušil petnadstropno hišo, ki je bila sicer že pred časom zapuščena. Več zgradb ob obali je morje preplavilo in so jih v naglici morali izprazniti. Prvič po koncu vojne sodeluje s policijo tudi civilna obramba. Newyorški župan je svetoval vsem meščanom, naj ostanejo doma, in je zapovedal, naj popoldne uradniki zapustijo delo ter naj ostanejo doma. Zveze z Long Islandom, bodisi iz New Yorka kakor tudi iz New Jerseya so otežkočene. Meteorološki inštitut poroča, da se bo viharno vreme še stopnjevalo danes ponoči. Sedem radijskih oddajnih postaj v New Yorku in v New Jerseyu je moralo prekiniti z oddajo. V mnogih krajih manjka električni tok.

Javljajo, da so v Newarku in New Yersey City proglasili izredno stanje. Zaradi velike množine opeke, ki jo vihar meče s streh, je zelo nevarno hoditi po cestah. Na področju New Yorka je morje prodrlo in poplavilo obrežje za poldrug kilometer globoko. Uničenih je bilo več obalnih naprav. Na mednarodnem letališču Idlewind je danes pihal veter z jakostjo 120 km na uro. Z letališč La Guardia, Floyd Bennet, Mitchell in na nevarškem letališču so s kontrolnih stolpov umaknili vse uslužbence, ker bi jih lahko veter odpihal. Letališče La Guardia je poplavljeno, poslopje pa so morali izprazniti. Obalni stražni čolni so kljub viharnemu morju odpluli na pomoč norveški ladji Lingen Fjord, ki je zaprosila za pomoč. Na ladji je izbruhnil požar. Pluje pa 145 km južno od New Yorka blizu Southamptona.

Vulkan Etna začel bruhati

CATANIA, 25. — Nocoj ob 21.30 je nepričakovano začel bruhati ognjenik Etna. Kljub veličastnemu pogledu, pa se pojavlja nevarnost za prebivalstvo sosednih vasi. V skrbeh so vaščani krajev S. Alfio, S. Giovanni in Macchia ddi Giarre. Prebivalstvo bližnjih vasi pa se pripravlja da zapusti domove. Iz Catanije so prišle civilne oblasti, tehniki, policija in orožniki.

Zadnja poročila pravijo, da je nevarnost, ki je grozila zgoraj omenjenim krajem, izginila.

Nehrujeve izjave o Tibetu in Nepalu

NOVI DELHI, 25. — Pred vršilnim odborom indijske kongresne stranke je Nehru obrazložil mednarodni položaj. Dobro informirani krogi pravijo, da je baje Nehru obsodil vdor LR Kitajske v Tibet in zamignil na drzno stališče pekinške vlade po diplomatskem posredovanju Indije v tej zadevi. Prav tako je baje Nehru obsodil nastop kitajskih čet na Koreji. Predsednik indijske vlade je baje v tej zvezi dejal, da ne bi prišlo do nastopa kitajskih čet, če bi se sile OZN ravnale po njegovem nasvetu in ne bi prekoračile 38. vzporednika. Kar se tiče položaja v Nepalu, je baje ministrski predsednik poudaril potrebo tesnega sodelovanja nepalske vlade in ljudstva ter uvedbo novih ustavnih reform. Isti krogi pravijo, da je izvršilni odbor soglasno odobril Nehrujevo poročilo.

Sodijo, da je vlada LR Kitajske v drugem odgovoru na drugo indijsko noto o Tibetu odgovorila zelo ostro in odločno, da je Tibet kitajsko vprašanje izključno notranjega značaja in da ne bo trpela nobenega vmešavanja.

Odgovori Edvarda Kardelja Leonu Pearsonu

Včeraj smo objavili kratek izvleček izjav jugoslovanskega zunanjega ministra Edvarda Kardelja, ki jih je dal šefu evropskega oddelka «National Broadcasting Corporation» Leonu Pearsonu (NBC). Danes objavljamo celotno vsebino razgovora. Edvard Kardelj je na vprašanje Leona Pearsona dal naslednje odgovore, ki so jih prenesle vse radijske postaje NBC v ZDA:

Zakaj je Jugoslavija za sprejem pekinškega režima v Združene narode?

1. V tem vprašanju izhaja Jugoslavija iz naslednjega stališča: Pekinška vlada izvaja dejansko nadzorstvo v Kitajski, zaradi česar pride lahko sodelovanje Kitajske v naporih za okrepitev miru na svetu do izraza samo s sodelovanjem te vlade v OZN.

2. Smo pristaši univerzalnosti OZN in sodimo, da lahko v okviru OZN narodi najbolje sodelujejo pri odstranjevanju sporov, ki pomenijo nevarnost za mir. Potemtakem mislimo, da bi se sporna vprašanja Daljnega vzhoda laže reševala, če bi bila LR Kitajska zastopana v OZN.

3. Sodimo, da odpor na Zapadu proti sprejemu pekinške vlade v OZN samo pomaga težnjam sovjetske politike, ki streme za osamitvijo LR Kitajske in onemogočiti, da bi se uveljavila nova Kitajska tudi kot samostojni činitelj v mednarodnih odnosih.

Kakšna so po vašem mnenju pričakovanja za bodoče odnose med Sovjetsko zvezo in komunistično vlado Kitajske?

Ne bi bil rad prerok. V vsakem primeru pa bo vlada v Pekingu kolikor bo igrala vlogo satelita tuje sile, razočarala upanja lastnega naroda ter izpodkopala svojo lastno zmago. Nova Kitajska lahko zelo mnogo prispeva k utrditvi miru na svetu in napredku človeštva, toda samo v tem primeru, če bo njena politika neodvisna in miroljubna. V nasprotnem primeru bo služila nova Kitajska samo kot sredstvo tuje politike, kot takšna pa bo še naprej ostala zaostala država brez večjega mednarodnega pomena. O vsem tem mora seveda odločiti sam kitajski narod, kateremu je treba dati čas, da se na lastnih izkušnjah prepriča, katera pot vodi k njegovemu resničnemu napredku.

Kakšno akcijo morajo napraviti Združeni narodi, da bi preprečili nadaljnje širjenje korejske vojne?

Moje mnenje je, da je danes edina pot, ki vodi k preprečitvi nadaljnje razširitve kitajske vojne, pot neposrednega sporazuma med pekinško vlado in drugimi prizadetimi državami.

Kakšne mednarodne diplomatske korake bi vaša vlada storila v primeru vojaškega napada proti Jugoslaviji?

Ne more biti nobenega dvoma, da bi Jugoslavija v primeri napada ravnala kot član Organizacije združenih narodov, se pravi v takih primerih bi se v duhu Ustanovne listine OZN obrnila na Varnostni svet oziroma na druge pristojne organe OZN za podporo v njeni borbi proti napadu. Toda bolje je, da o tem danes ne govorimo, temveč da se z vsemi silami trudimo, da se tak položaj sploh ne pojavi. Vlada Federativne ljudske republike Jugoslavije dela s svoje strani vse, kar more v tej smeri. Medtem pa ni popustil pritisk vzhodnoevropskih držav.

Ali pomeni Albanija nevarnost za vašo državo?

Albanija sama zase ne pomeni nobene nevarnosti za Jugoslavijo, ker je to majhna država, njeno ljudstvo pa goji velike simpatije do Jugoslavije. Lahko pa jo izkoristijo tuje sile za različna izzivanja proti Jugoslaviji in režim Enverja Hodže se danes obilno poslužuje prav takih namenov svojih gospodarjev?

Ali protititovski elementi v Jugoslaviji izkoriščajo sedanje prehrambene težave, da bi agitirali proti vladi?

Seveda bodo posamezni sovražniki nove Jugoslavije poskušali izkoristiti v svoje namene prehrambene težave, ki so nastopile kot posledica izredne suše. Toda ni nobene nevarnosti pred takimi poskusi, saj se naši narodi zavedajo dejstva, da je taka dejavnost naperjena ne le proti politiki sedanje jugoslovanske vlade, temveč tudi proti osnovnim temeljem jugoslovanske države, njeni suverenosti in nacionalni neodvisnosti. Torej ne more biti dvoma, da bodo naši narodi dajali odločen odpor poskusom, da bi se sedanje gospodarske težave izkoristile za izpodkopavanje nove Jugoslavije.

Kaj lahko posamezni Američan napravi, da bi pomagal vašemu ljudstvu, ko prehaja skozi težave?

Obveščeni smo, da so številne ameriške organizacije, zlasti dobrodelne, začele akcijo za zbiranje prostovoljnih prispevkov za Jugoslavijo, in pozdravljamo to akcijo ter smatramo, da pomeni resno pomoč narodom Jugoslavije in da bo s samim tem prispevala k zbližanju in prijateljstvu med ameriškim narodom in jugoslovanskimi narodi.

Na koncu intervjuja, ki so ga prenašale vse radijske postaje NBC, je minister za zunanje zadeve FLRJ Edvard Kardelj dejal:

Rad bi izkoristil to priliko, da prisrčno pozdravim ameriški narod v imenu narodov Jugoslavije in da mu želim mnogo uspeha pri ustvarjalnih naporih in delu.

TRŽAŠKI DNEVNIK

„JUSARSKO" VPRAŠANJE

Za smotrno upravljanje skupnih zemljišč

Na našem področju je več tisoč hektarov zemljišč, bodisi pašnikov, bodisi gozdov, ki so predmet skupnega uživanja s strani posameznih vaških skupin. Vprašanje lastninskih in užitninskih pravic ni v tem pogledu še rešeno za vse področje tukajšnjega ozemlja. V načelu se ta zemljišča, namreč gozdovi in pašniki po zakonu ne smejo razdeliti, razen če so bila v preteklosti že zasedena po posameznikih in so še danes zasedena ter so se na posamezni parceli izvršila na podlagi okupanta bistvena izboljševalna dela. Po najnovejših razsodbah kaže, da bodo vsa razdeljiva zemljišča dodeljena uživanju vseh stalno bivajočih prebivalcev posameznih krajev, v kolikor imajo seveda ti sredstva za njihovo uživanje (n. pr. živino za pašo).

Na tem mestu se ne moremo spuščati v razpravo pravičnosti ali nepravičnosti veljavnih zakonskih določb, ki slonijo na nekem zakonu iz l. 1927, ker spada vsa zadeva v pristojnost pravnikov in sodnih oblasti. Lahko pa dodamo, da je «jusarsko» vprašanje vzbudilo na vaseh že mnogo ogorčenih razpravljanj pa tudi prepirov.

Ne moremo pa mimo drugih važnih vprašanj, ki so v zvezi s skupnimi zemljišči. Ne glede na dokončno razvozlanje precej zamotanih pravnih zadev, bo vsem jasna nujnost, da se zemljišča, ki so predmet skupnega uživanja, ohranijo v dobrem stanju, po možnosti pa še izboljšajo. Žal pa opažamo, da so ta zemljišča na nekaterih področjih nadvse zanemarjena in da zgubljajo postopoma na vrednosti. Kaj je pravzaprav temu vzrok? Menimo, da tiči vzrok takega položaja v prvi vrsti prav v dejstvu, da so ta zemljišča prepuščena sama sebi in da nimajo nobene prave odgovorne uprave. Teoretično so doslej upravljale skupno imovino posamezne občine, v praksi pa so se zanjo zanimali le, ko je šlo za pobiranje in razdeljevanje morebitnih dohodkov. Kjer so se vaščani zares zavzeli za svojo skupno imovino, se je ta ohranila v dobrem stanju. Tako so Padriče ohranile svoj gozd celo pred vojnim razdejanjem, ker so ga sami zavestno upravljali, medtem ko je ostalo n. pr. v sosednem gozdu v Trebčah reci in piši vsega skupaj 6 odraslih borov.

Bistvo vsega vprašanja je torej, da se postavi za vsako zemljišče ustrezna uprava, ki bo zares skrbela za skupno imovino ter bo odločala ne samo o pravicah, temveč tudi o dolžnosti upravičencev. Ta uprava bi morala poskrbeti za sestavo predpisanih užitninskih pravilnikov in za njihovo izvajanje. Obširno delovanje bi lahko uprava izvajala tudi v pogledu melioracijskih del (pogozdovanje in zboljšanje pašnikov) saj so za ta dela predvideni občutni državni prispevki.

Po našem mnenju bi se skupna imovina najbolje in najlaže upravljala, če bi poklicali k soodločanju in sodelovanju neposredne zastopnike samih prizadetih. Izkušnja pri nas in drugod je pokazala, da se je krajevno reševanje zadev krajevnega značaja doslej dobro obneslo. Tukaj veljavni zakoni (med temi tudi občinski zakoni) predvidevajo za zemljišča, o katerih je govora, ustanovitev ločene uprave, ki ni sicer samostojna - podvržena je namreč občinskemu nadzorstvu - ter ni izvoljena, temveč imenovana. Kljub tem pomanjkljivostim, ki so dediščina preteklih časov, bi vendar taka uprava brezdvomno izvrševala mnogo koristnega dela in bi vzdrževala neposredne stike z vsemi prizadetimi. Odpadli bi upravičeni pa tudi neupravičeni očitki na račun občinskih oblasti, prizadeti pa bi bili točneje poučeni o vseh svojih vprašanjih. Skratka, danes ni pri nas nobenega vzroka, da bi odrekli vaškim skupinam njihovo zahtevo po samoupravi.

Stvarno pobudo za imenovanje ločene uprave so v preteklih dneh dali kmetje in upravičenci iz Vižovelj, ki so podpisali vlogo na pristojno oblast, v kateri zahtevajo ločeno upravo za njihovo skupno imovino, ki jo sedaj upravlja nabrežinska občina. Za ta skupni nastop ni bilo težko pridobiti vse vaščane brez izjeme, ko so dobili od zastopnikov Kmečke zveze zadevna pojasnila.

Nujno bi bilo, da bi temu zgledu sledile še druge vasi. Sploh pa ni bilo potrebno, da se tudi vsa ostala vprašanja skupne lastnine rešijo v najkrajšem času tako s pravnega kakor gospodarskega vidika.

Iz *«Gospodarstva»*

2. OBČNI ZBOR DRUŠTVA SLOVENSKIH SREDNJEŠOLCEV

Na vaših ramenih leži usoda slovenskega naroda na tem ozemlju

Včeraj zvečer je bil drugi občni zbor Društva slovenskih srednješolcev.

Občni zbor je otvoril predsednik tov. Milan Klobas, ki je pozdravil vse navzoče dijake kot tudi prof. Umeka, ki je prisostvoval zboru kot predstavnik Zveze prosvetnih delavcev, tov. Pahorja kot predstavnika SHPZ in tov. Bartola.

Za pozdrav se je prvi zahvalil prof. Umek, ki je v imenu Zveze prosvetnih delavcev želel Društvu slovenskih srednješolcev čim več uspehov v njegovem bodočem delovanju. Za njim je spregovoril tov. Pahor, ki je želel, da bi se Društvo slovenskih srednješolcev uvrstilo med prva društva na našem ozemlju ter bi s svojim delovanjem prispevalo k skupni borbi, ki jo vodi slovensko demokratično ljudstvo v obrambo svojih pravic. Prav tako pa je tudi želel, da bi se naši srednješolci otresli tuje miselnosti ter bi se v medsebojnem občevanju posluževali svojega materinega jezika. Besedo je nato povzel še tov. Bartol, ki je prav tako želel slovenskim srednješolcem obilo uspeha pri njihovem nadaljnjem delu. Svoj pozdravni govor je zaključil z besedami: «Na vas pada težka odgovornost, kajti na vaših ramenih leži usoda slovenskega naroda na tem ozemlju.»

Pozdravnim govorom je sledilo izčrpno poročilo tajnika tov. Lucijana Vouka, ki je podal celoten pregled dela od prvega občnega zbora dalje ter nakazal smernice za bodoče delo, ki ga bodo morali člani društva izvršiti.

Za njim je spregovorila referentka za kulturo tov. Franka Velikonja, ki je poudarila, da se je izmed vseh sekcij najbolj izkazala sekcija za folkloro, ki je sodelovala na več prireditvah, medtem ko so bile druge sekcije precej pasivne.

Sledilo je še poročilo športnega referenta tov. Mitje Skrinjarja ter blagajniško poročilo, ki ga je podal tov. Sergij Race.

Po omenjenih poročilih se je razvila med navzočimi živahna diskusija, v kateri je bilo več predlogov, kako izboljšati delovanje društva samega. Navzoči srednješolci so prav tako izrazili željo, da bi se društvo tudi finančno osamosvojilo. Z navdušenjem so bili sprejeti tudi predlogi, da se ustanove nove sekcije, in sicer veslaška in plavalna sekcija ter tamburaški zbor. Med diskusijo je podal tov. Julko Kozem kratek pregled o življenju in delovanju dijakov v Dijaškem domu.

Diskusiji so sledile volitve novega odbora. Za predsednika je bil izvoljen tov. Elio Forrazarič, za tajnico Alba Sluga, za načelnico Livija Mohorčič, za kulturnega referenta Mara Novak, za blagajnika Franc Ažman.

V nadzorni odbor so bili izvoljeni naslednji tovariši: Ervin Gustinčič, Stojan Berce, Franka Velikonja in Humbert Kalc.

ŽENE IZ ŠKEDNJA PRI IZDELOVANJU IGRAČK

Da bo Dedek Mraz prišel polnih rok

To so pa naše Škedenjke, ki so se, kot nam že slika kaže, prav resno lotile izdelovanja igračk za letošnjo novoletno jelko. Časa je res še precej, a tudi dela je dosti in tako so sklenile, da bodo kar pohitele, da jih žene drugih okrajev ne bi v delu prehitele.

Ko smo jih obiskali, jih je bilo v sobi kar lepo število. Med njimi je še prav posebno hitela z delom 73-letna Jožefa Urh, ki je sklenila, da ne bo za drugimi zaostajala, temveč da bo tudi sama s svojim delom pripomogla k čim večjemu uspehu letošnje novoletne jelke. Njene urne roke so hitele izgotavljati ličnega zajčka, ki bo prav gotovo navdušil srečnega obdarovanca. Na mizi je bilo že nekaj izgotovljenih igračk — ena lepša od druge; nekaj zajčkov, medvedkov, slonov itd.

«Tudi nabiralno akcijo smo že pričele in upamo, da bomo lahko nabrale kar največ denarnih prispevkov, ki bodo omogočili obdaritev čim večjega števila tržaških otrok», so poudarile, ko smo se od njih poslavljali.

Letošnja novoletna jelka mora uspeti, saj je na delu vse demokratično prebivalstvo Tržaškega ozemlja, ki želi prirediti našim malčkom praznik, da ga zlepa ne bodo pozabili.

Spominska proslava za Vojko Šmuc

Sinoči se je vršila v društvenih prostorih prosvetnega društva zelo ubrana spominska proslava za padlo borko Vojko Šmuc, ki je privabila številno občinstvo. Uvodoma je govoril tov. prof. Jože Kosovel, nakar je tov. Pečar zapel dve pesmi, Simonitijevo «Pomlad» in «Rožrin».

Spomine na Vojko sta podala tovariš Danilo Benčina in tovarišica Neva Ferjančičeva. Tov. Rožica Kozem je zapela Simonittijevi pesmi «Na Krasu» in «Talcem» ter Sturmovo «Materi padlega partizana».

Maja Stokova in dijakinja Smeraldijeva sta nastopili vsaka s svojo recitacijo.

Tudi mladi tržaški pisatelj Boris Pahor je prečital svoje spomine na Vojko.

Za zaključek tega skrbno pripravljenega večera je tov. Kozem zapela dve pesmi.

Glasilo DZ "Il Lavoro„ v zagati

Pred časom je glasilo Delavske zbornice «Il Lavoro» objavilo nekak «načelni» članek, s katerim so hoteli voditelji žoltih sindikatov dokazati, da je pisanje časopisa «La voce di Trieste» v zvezi s sindikalnimi problemi lažno ter da so bili «titini» vedno tisti, ki so se borili proti interesom delavskega razreda.

«La voce di Trieste» je v svoji zadnji številki objavila dolg članek, v katerem je popolnoma jasno pobila vse lažne trditve omenjenih «sindikalistov» ter jim z navedbo nekaterih neizpodbitnih dejstev tudi nekoliko «osvežila» spomin na preteklost, katere tržaški delavski razred prav gotovo ni pozabil.

Odgovor omenjenega časopisa, v katerem je bilo postavljenih tudi nekaj konkretnih vprašanj, je žolte sindikaliste spravil v tak položaj, da si iz njega niso znali pomagati drugače, kot da so v zadnji številki glasila «Il Lavoro» objavili kratek članek pod naslovom «Non vale la pena», v katerem zatrjuje pisec, da ne «bodo potrosili niti ene same vrstice, da bi odgovarjali na demagoške izjave titinov».

Le kako bodo sprejeli to izjavo tisti, ki citajo omenjeno glasilo Delavske zbornice in ki se bodo prav gotovo spomnili, da so bili prav pisci tega, ki so sprožili polemiko, katero jih je sedaj strah še načenjati. Če bi «La voce di Trieste» ne objavila zgoraj navedenega članka, potem bi bila vsa stvar popolnoma lahka — potem bi se celo izplačalo «potrošiti nekaj vrstic», toda sedaj bi bilo treba odgovoriti na razna vprašanja, dokazati, da so bile njihove trditve «resnične» in tega pisci omenjenega glasila kljub dobri volji ne zmorejo, zato so sedaj mnenja, da «non vale la pena».

ČVRSTO STRNJENI V OF bomo nadaljevali z delom

V tem tednu je zasedal glavni odbor Osvobodilne fronte za III. okraj. Preréz preko vsega delovanja v preteklih mesecih je v izčrpnem in zgoščenem poročilu podala tov. Valerija Kocjančič-Spela. Prikazala je tiste činitelje, ki so soodločali, da se je Osvobodilna fronta po udarcu s strani kominformistične agenture tako okrepila. Povezala jih je v tri točke. Prva je prikazala splošno situacijo v svetu, kjer nastopa Jugoslavija kot edini resnični činitelj miru. V drugi točki je prikazala politiko Sovjetske zveze in odraz njene škodljivosti pri nas na Tržaškem. V tretji točki je razčlenila, zakaj so se ljudje pričeli znova oklepati Osvobodilne fronte. V nadaljnjem poročilu je kritično premotrila podrobno delovanje na terenu, in tudi tu ugotovila uspehe na organizacijskem področju, ki so rasli vzporedno z uspehi na političnem področju. Člani OF so se udeležili vsega akcijskega dela in se zlasti odlikovali v pomoči stavkajočim v februarski stavki (nabirali so v denarju in blagu, razkladali in razdeljevali so živila), v pripravah za 1. maj, za dan slovenske kulture, za pionirski praznik, v delu za počitniške kolonije in za razširitev demokratičnega tiska. V šolskih vprašanjih je Osvobodilna fronta tesno sodelovala z roditeljskimi sveti z žensko organizacijo. Uspelo jim je razen v dveh, treh redkih primerih, prepričati starše slovenskih otrok, da jih pošljejo v tisto šolo, kamor spadajo otroci slovenskih staršev.

Tudi na sindikalnem področju, v pomoči, ki jo nudi delavcem in delavkam, so doseženi uspehi, in to kljub objektivnim težkočam. Za deseto obletnico Osvobodilne fronte pa se bo storilo vse, da se bodo te težkoče premostile. V potrdilo za to pa so vsi dosedanji uspehi in hotenje našega ljudstva, ki bo dalo vso pomoč, da bi 10. obletnica Osvobodilne fronte bila taka, kot si jo želi. V ta namen je bil tudi sprejet tekmovalni načrt v okrajnem merilu III. okraja.

Tovariši so živahno nastopali v diskusiji, kjer so se globlje osvetlila vsa politično-organizacijska vprašanja. Kot iz referata, tako se je tudi iz diskusije videlo, kolika požrtvovalnost preveva naše ljudi, ki se ob vsaki priliki zavedajo svoje dolžnosti in v tej ali oni obliki prispevajo k utrjevanju Osvobodilne fronte ter vsega demokratičnega pokreta na Tržaškem. Nekateri se zlasti odlikujejo v prostovoljnem delu, kar je vredno posnemanja.

Kaj delajo naši pionirji

Z veseljem ugotavljamo dejstvo, da se otroci povsod radi odzovejo našim vabilom za delo in sodelovanje v pionirskih družinah. Kljub veselju in dobri volji pa včasih ne uspemo popolnoma. Marsikje se pojavijo razne težave, ki jih moramo s potrpežljivostjo odstranjevati. Drugod pa bi jih sploh ne bilo, če bi se odrasli malo bolj zanimali za želje in hrepenenje najmlajših in bi jim ugodili. Pionirski sveti, ki smo jih postavili v nekaterih krajih, da bi ponirsko otroško organizacijo plodneje razvijali, ponekod že delajo. Predvsem so prišli z delom za novoletno jelko. Tako se nekatere pionirske družine pripravljajo, da bodo priredile svojo samostojno prireditev v korist novoletnega obdarovanja. Pionirji so kaj radi sprejeli to dolžnost in se vedno vestno udeležujejo vaj. Tako nas bodo najbrže razveselili v decembru otroci iz Sv. Jakoba in Rocola, iz Lonjerja, Padriča in Gropade; v Plavjah se nekaj učijo in tudi Dijaški dom se bo izkazal. Barkovljanska družina pa nas vabi na svojo prireditev, ki bo 30. novembra ob 20. uri v dvorani prosvetnega društva v Barkovljah.

Pa tudi drugače je zaživelo pionirsko življenje. Tako smo pretekli teden ustanovili pionirsko družino za Padriče in Gropado. Bilo je zelo lepo na sestanku. Otroci so pokazali mnogo veselja do dela in si postavili obveze. Takoj so šli na delo. Krožek ročnega dela je že začel delati, tudi pevski zbor je že imel svoje prve pevske vaje.

V Barkovljah pa smo prav te dni postavili samostojno pionirsko družino, izvolili odbor in se dogovorili kaj bodo delali. Prav odločno so se oprijeli dela in zadnjih priprav za svojo prireditev.

Prav tako nočejo zaostajati otroci iz Rocola in so se odločili, da se bodo pripravili z lepo igrico za svojo prireditev. Tudi na Kolonkovcu so prav pridni in jih moramo pohvaliti. Deklice bodo začele z ročnim delom in izdelovale bodo igračke za svoje najmlajše prijateljčke. Tudi v Barkovljah se pionirke lahko postavijo s tem, da hočejo z lastnim delom, ko pripravljajo igračke, napraviti obdaritev najmlajših čim lepšo.

Tako nam uspeh dela v posameznih krajih dokazuje, da se lahko dela, dosežejo uspehi in doživi mnogo veselja, če se le delo prične z dobro voljo in pravim razumevanjem. Želeli bi, da bi bil odziv povsod tak in da bi premagali čimprej razne ovire.

Pri vsem pa ne smemo pozabiti pohvaliti tudi tovarišče, ki delajo z otroki in žrtvujejo čas, zato da bi se najmlajši rod čimbolj pripravil za svoje delo v bodočnosti.

SLAVA PADLIMA BORCEMA!

Tov. Just Prašeli

Tovariš Prašeli je doma iz Doline, kjer se je rodil 22. oktobra 1910. Kot zaveden Slovenec je vstopil 7. februarja 1944 v partizanske vrste. Padel je v borbi z Nemci kot borec IX. brigade 26. novembra 1944 v Drgavnem Selu.

Tov. Ugo Biasioli

Rodil se je v Devinu 2. aprila 1924. V partizane je vstopil 6. septembra 1944. Svoje mlado življenje je žrtvoval kot borec VDV IX. korpusa 26. novembra 1944 na položaju.

Slava njunemu spominu!

STRELSKE VAJE NA SESLJANSKEM STRELISCU

TRST, 20. (PIO) — Na protiletalskem strelišču v Sesljanu bodo streljali s strojnicami 27. in 30. novembra od 8. do 17. ure.

STRELSKE VAJE NA STRELIŠCIH V BAZOVICI, V SESLJANU IN MALEM REPNU

TRST, 24. (AIS) — Na bazoviškem strelišču bodo streljali s kerabinkami 27., 28., 29., in 30. novembra 1950 od 7. do 17. ure.

Na sesljanskem strelišču bodo streljali s strojnicami 27. novembra 1950 od 8. do 17. ure.

Na strelišču v Malem Repnu bodo streljali z metalci min 1. decembra 1950 od 7. do 17. ure.

RADIO JUGOSL. CONE TRSTA

(Oddaja na srednjih valovih 212.4 m ali 1412 kc)

NEDELJA 26. 11. 1950

7.00: Jutranja glasba; 7.15: Poročila v ital. in objava sporeda; 7.30: Napoved časa - poročila v slov.; 7.45: Jutranja glasba; 8.00: Operetna glasba; 8.30: Kmetijska ura (slov.); 9.00: Odlomki iz simfoničnih suit; 9.30: Kmetijska ura (ital.); 10.00: Folklorna glasba; 10.45: Oddaja za Bujščino (hrv.); 11.15: Slavni solisti pred mikrofonom; 11.45: Našim ženam (slov.); 12.00: Glasba po željah (slov.); 12.45: Poročila v italijanščini; 13.00: Napoved časa - poročila v slov.; 13.15: Mladinske skladbe; 13.30: Pionirska ura: Podnebje na zemlji postaja toplejše (slov.); 14.00: Glasba po željah (ital.).

17.00: Oddaja za podeželje: Nastopi tamburaški zbor prosvetnega društva «Ivan Cankar» iz Trsta; Slušna igra - Ingolič: «Zeja»; Reportaža: Pred volitvami v SIAU (slov.); 18.30: Veseli zvoki; 18.45: Poročila v hrvaščini; 19.00: Kaj smo vam pripravili (ital.); 19.15: Poročila v ital. 19.30: Napoved časa - Poročila v slov.; 19.45: Narodne pesmi; 20.00: Glazunov: Ples letnih časov - suita op. 67; 20.45: Politični pregled (ital.); 21.00: Iz opernega sveta; 22.00: Sportni pregled (ital.); 22.10: Pestra večerna glasba; 23.00: Zadnja poročila v ital.; 23.05: Zadnja poročila v slov.; 23.10: Objava dnevnega sporeda za naslednji dan; 23.15: Plesna glasba; 23.30: Zaključek.

KINO

Rossetti. 14.30: «V imenu božjem», John Wayne.
Excelsior. 15.00: «Dvanajst jih je, ki ga kličejo očka».
Fenice. 14.30: «Ljubimci zakopanega mesta».
Filodrammatico. 14.30: «Nobenega usmiljenja z zakonskimi možmi». R. Russel, R. Cummings.

=

Alabarda. 13.30: «Greh Lady Considyne», Ingrid Bergman.
Armonia. 14.15: «Vedno si se lagal», M. O'Hara M. Douglas.
Garibaldi. 15.00: «Glasba za tvoje sanje», D. Day - Technicolor.
Ideale. 15.30: «Po srebrni reki», E. Flynn.
Impero. 13.15: «Kronika ljubezni», Massimo Girotti.
Italia. 14.00: «Trdnjava se preda», D. Lamour, W. Holden.
Kino ob morju. 14.30: «Praznik».
Savona. 14.00: «Čudoviti studenec», G. Cooper.
Viale. 14.00: «... in življenje teče dalje», C. Colbert.
Vittorio Veneto. 14.00: «Veliki grešnik», Gregory Pieck, Ava Gardner.

=

Adua. 14.00: «Mornar Simbad», D. Fairbanks.
Azzurro. 14.00: «Akcija se nadaljuje», P. O' Brien.
Belvedere. 14.30: «Srečanje v Baatanu», Lana Turner.
Marconi. 15.30: «Ženščina» Maria Felix.
Massimo. 13.00: «Pomlad», Jeanette Mac Donald.
Novo cine. 16.00: «Bil sem vojni zaročenec».
Odeon. 14.00: «Izgubljeni ljubimci».
Vittoria. 14.00: «Tatovi kolesa».
Sv. Vid. 14.00: «Dva moška in eno dekle» - Technicolor.
Venezia. «Crna slonova kost», F. March.

Sitneža

Bilo je dve ura popolnoči, ko sta se 23letni Silvano Sardo, stanujoč v Ul. Veltro 29 in 26letni Bruno Trampuš, stanujoč v Largo Pestalozzi 3 odpravljala proti domu. Iz nam še neznanih razlogov sta pa nenadoma menjala svoje načrte ter sklenila, da obiščeta, čeprav že ob tej pozni uri, svojega prijatelja Karla Mahneta, stanujočega v Spodnji Magdaleni štev. 103, ki se je prav tedaj mudil v družbi neke Viktorije Bobini, ki stanuje v Ul. Molin a vento 70.

Kot je bilo pričakovati, se omenjeni Mahne, ki je bil v tako prijetni družbi, prav gotovo ni razveselil tega nočnega obiska ter je hotel na vsak način oba prijatelja čim hitreje odpraviti. Toda kot nalašč sta oba prijatelja ostala trmasta ter se nista, kljub odločnemu nastopu Mahneta, hotela posloviti. Prišlo je do prepira in končno je Mahnetu uspelo odsloviti nezaželena obiskovalca. Bil je prepričan, da se ju je na ta način vendarle rešil.

Toda kakšno je bilo njegovo razočaranje, ko je po svojem odhodu od omenjene Viktorije Bobini naletel pred hišo ponovno na oba trdovratna prijatelja. Svidenje seveda ni bilo prisrčno in razgovor med tremi je bil ves bolj vroč, dokler ni Mahne zapazil, da je Sardo potegnil iz žepa dolg nož, s katerim ga je hotel zabosti v trebuh. S hitro kretnjo se je izognil nevarnemu zamahu ter pričel klicati na pomoč. K sreči so bili v bližini policisti.

Tudi podjetje Kozmann odpušča svoje uslužbence

Pred približno tednom dni je vodstvo podjetja Kozmann javilo članom odbora v podjetju, da bo moralo že v prihodnjih dneh začasno odpustiti z dela večje število svojih uslužbencev; vzrok tem začasnim odpustom naj bi bilo pomanjkanje dela, oziroma novih naročil. Istočasno je vodstvo podjetja javilo, da namerava skrajšati tudi delovni urnik.

KOLEDAR

Gledališče - Kino - Radio

Nedelja 26. novembra
Konrad, Zdedrag
Sonce vzide ob 7.18, zatone ob 16.27. Dolžina dneva 9.08. Luna vzide ob 17.18, zatone ob 9.24.
Jutri ponedeljek 27. novembra
Virgilij, Vedrana

OF

Seja okrajnih tajnikov OF bo 27. t. m. ob 14 na sedežu tajništva v Ul. R. Manna 29.

PROSVETNA DRUŠTVA

PROSVETNO DRUSTVO V BARKOVLJAH

Pevski zbor bo imel pevsko vajo izjemoma jutri v ponedeljek 27. t. m.

Pionirska prireditev bo v četrtek, 30. t. m. ob 20. uri v društvenem domu (Frankovo).

Miklavževanje bo v društvenih prostorih v soboto 9. decembra. Pripravite za to priliko darila.

SHPZ

PREDAVANJE ZA PEVOVODJE

Danes 26. novembra t. l. bo ob 10 dopoldne v Ulici R. Manna 29 predavanje za pevovodje.

«PRAKTICNA NAVODILA PEVOVODJEM»

je naslov predavanja tovariša Milana Pertota. Za razlago predavateljevih izvajanj bo služil Komorni zbor pod vodstvom U. Vrabca.

* * *

GLAVNI ODBOR SHPZ bo imel v četrtek 30. novembra 1950. ob 16. uri v običajnih prostorih svojo drugo redno sejo.

PIONIRSKA PRIREDITEV

Pionirska družina iz Barkovelj vabi vse svoje prijatelje na svojo prireditev, ki bo v četrtek 30.XI. ob 20. uri v dvorani prosvetnega društva. Prireditev bo v korist novoletne jelke.

SINDIKALNE VESTI

Člani organizacijskega odbora za ustanovni kongres Zveze razrednih sindikatov naj se zberejo jutri 27. t. m. ob 19 v Ul. R. Manna 29.

URADNE OBJAVE

PREKOP GROBOV. Prekopali bodo na občinskem pokopališču pri Sv. Ani grobove XLI. kripte (II. polje), kjer so posmrtni ostanki pokopanih med 31. oktobrom 1940 in 11. decembrom 1940. Do 16. decembra t. l. naj vložijo prošnjo oni, ki nameravajo prenesti posmrtne ostanke svojcev v nove grobove, hraniti morebitne nagrobne plošče in spomenike, na administrativni oddelek občinskega tehničnega urada, odsek za pokopališča, Ul. del Teatro 5-III, soba 43. Po tem roku razpolaga z grobovi mestna občina.

Isto velja za občinsko pokopališče v Škednju na III. polju (4. vrsta), kjer ležijo posmrtni ostanki pokopanih med 2. oktobrom 1939 in 2. januarjem 1940. Prošnje je treba vložiti do 23. decembra t. l.

MALI OGLASI

GREM KRPAT IN LIKAT na dom. Naslov na upravi lista.

NAJNOVEJSI IN NAJHITREJSI STROJ «Union» za popravljanje nogavic - 17.000 lir: Trst, Ul. Commerciale 3, dnevno od 10. do 12.

MLAD ZAKONSKI PAR ISCE PRAZNO SOBO v centru ali okolici. Naslov na upravi lista.

URE NAJBOLJSIH ZNAMK prodam. Naslov na upravi pod «Prodam».

MODISTKA izdeluje, modernizira klobuke po zmernih cenah. Trg Goldoni 11-III.

PISALNE STROJE prodam, izred. na prilika. Ul. Corridoni 6. III., Batagelj.

MOSKO PERILO izdeluje pridna šivilja. Naslov na upravi lista.

HITRA IN VESTNA TIPKARICA sprejema delo na dom. Naslov na upravi lista.

PRAZNO SOBO ISCEM. Naslov na upravi lista, Ul. Sv. Frančiška št. 20.

KUHINJE, SPALNICE, SPREJEMNICE dobite po najnižjih cenah v Ul. XX. septembra št. 53, Trst.

PISALNE, SIVALNE IN PLETILNE STROJE POPRAVLJAM. Naslov na upravi lista.

MLAD SOFER ISCE ZAPOSLITVE. Naslov na upravi lista, Ul. sv. Frančiška 20.

NOV SIVALNI STROJ PRODAM. Naslov na upravi lista, Ul. sv. Frančiška 20.

PRODAM SIVALNI STROJ «SINGER» za šivilje, pogrezljiv, v dobrem stanju. Fani Pavlič, Ljubljana, Rožna dolina, Cesta XVII., št. 10.

DVE BOSANSKI PREPROGI PRODAM. Naslov na upravi lista.

SENO PRODAM. Naslov na upravi lista, Ul. Sv. Frančiška št. 20.

KONJSKO OPREMO v dobrem stanju prodam. Ul. G. Gozzi, 1. Trst.

SOBO ODDAM dvema prijateljema ali zakoncema. Naslov pri upravi Primorskega dnevnika.

PRIDNA SIVILJA izdeluje damske plašče po konkurenčnih cenah. Naslov pri upravi Primorskega dnevnika.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE za Tržaško ozemlje

Vabilo k vpisu za abonentske predstave

Uprava SNG vabi člane prosvetnih društev v mestu k vpisu za abonentske predstave v škedenjski dvorani. Člani naj se prijavijo čimprej pri svojem društvu ali pri SHPZ, Trst, Corso Garibaldi 4, IV.

Abonenti dobijo posebne izkaznice, ki bodo veljale navadno za drugo ponovitev (tretjo predstavo) vsake nove igre. Ako abonent ne more k predstavi, lahko odda svojo izkaznico drugi osebi. Morebitne spremembe se bodo objavljale v časopisju. Te predstave bodo po ugodnejših cenah: prvi prostori 150 lir, drugi prostori 100 lir; za abonente ne bo stojišč.

Odborniki in člani društev naj pohitijo z agitiranjem v svojem društvu, ker se bo vpisovanje v kratkem zaključilo.

Priglasijo se lahko tudi člani tistih okoliških društev, ki imajo zadovoljive zveze s Škednjem.

JERNEJ
in
ANTONIJA KOSUTA

iz Sv. Križa št. 12 praznujeta danes

ZLATO POROKO.

Ob njunem jubileju jima čestitajo in kličejo še na mnoga leta sinova, hčerke, snaha, zetje, vnuki in vnukinje.

Sv. Križ, 26.XI.1950.

MIHAEL
in
MARIJA SKRK

iz Saleža št. 57 praznujeta 50letnico svoje poroke.

Še veliko let!

Ob tretji obletnici smrti drage hčerke in sestrice Marice Pahor daruje za Dijaško Matico družina Pahor 3000 lir.

Trst, 26.11.1950

Družina Pahor

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 25. novembra se je v Trstu rodilo 9 otrok, porok je bilo 5 umrlo je 11 oseb.

Cerkvene poroke: trgovec Arturo Samek in gospodinja Nadezda Bekiš.

Civilne poroke: pomorščak Vitaliano Zaratin in uradnica Benvenuta Radivo, železničar Giuseppe Carraro in gospodinja Bruna Teagene, železničar Lorenzo Carraro in gospodinja Marija Sosič, železničar Loris Carraro in gospodinja Romana Soapin.

Umrli so: 66-letni Anton Cotič, 63-letna Tereza Godina vd. Visiani, 78-letna Ersalia Ghezzo vd. Moscheni, 85-letna Amalija Kovač vd. Košuta, 41-letna Milena Stanta por. Baučer, 4 mesece stara Sonja Giacopci, 72-letni Lorenc Pečar, 79-letna Adelajde Zobec vd. Pagnacco, 77-letni Giovanni Michelazzi, 65-letni Gino Fillini in 56-letni Alessandro Corsini.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE za Tržaško ozemlje

Danes 26. t. m. ob 20 uri gostovanje v gledališču v KOPRU z igro Mirka Božiča

«Umik»

Vlogo Mire Novakove igra Zlata Rodoškova

Gledališče Verdi

Danes 26. t. m. bo ob 16 predzadnja predstava Verdijevega «Ernanija» za «dnevni» abonma.

Černe in Coloni v galeriji Škorpijon

Razstava kiparja Černeta in slikarja Colonija je odprta vsak dan v galeriji Škorpijon od 9 do 13 in od 16 do 20.

NOCNA SLUZBA LEKARN

Al Cammello, V. XX Settembre 4; Codermatz, Ul. Tor S. Piero 2; Godina, Trg sv. Jakoba 1; S. Sabba, Trg Valmaura; Vielmetti, Borzni trg 12; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Škednju imata stalno nočno službo.

ADEX - izleti

17. decembra bodo izleti v

RIHEMBERK, TOLMIN KOBARID BOVEC

Prijave sprejema do 2. decembra t. l. potovalni urad Adria-Express, Ul. F. Severo 5 b, telefon 29-243.

LIKVIDACIJA TRGOVSKEGA PREDSTAVNIŠTVA JUGOSLOVANSKE CONE STO V LJUBLJANI

Trgovsko predstavništvo jugoslovanske cone STO v Ljubljani, Dapčevičev trg 2 preide s 1. decembrom 1950 v likvidacijo. Priglasitveni rok za terjatve je do 31. decembra 1950, a v tem roku morajo dolžniki poravnati tudi vse obveznosti do Trgovskega predstavništva, da se izognejo sodnemu postopku.

Zaradi PREUREDITVE NASIH SKLADISC IN PROSTOROV smo pričeli z

razprodajo celotne zaloge z izrednim popustom

10 do 30 %

na dosedanje cene, ne glede na dejstvo, da so cene tekstilijam v zadnjem času narasle. Na ta način nudimo svojim cenjenim odjemalcem izredno priliko, da si

po ugodnih cenah

nabavijo naše priznano blago, vse dokler traja zaloga.

Prosimo Vas, da si ogledate naše izložbe!

MAGAZZINI DEL CORSO

Trst - Corso 1 - Galleria Protti

Po dolgi bolezni je 24. t. m. umrl naš dragi oče, mož, stari oče

IVAN MICHELAZZI (Miklavec)

Globoko prizadeti žalujejo za njim žena Marija, sinovi Mirko, Zorko, Maksimilijan in Alojz, hčerke Zlatica, Natalija, Klara in Marija, snahe, vnuki, zeti in ostalo sorodstvo.

Pogreb dragega pokojnika bo danes 26. t. m. ob 11.30 iz hiše žalosti, Ul. Costalunga št. 119.

Trst, 24. 11. 1950.

VEČER NAŠIH LITERATOV V KOPRU

Kako smo se borili za slovensko besedo

Tako lepo, tako domače, tako prisrčno je donela v četrtek zvečer v koprskem gledališču čista in naša slovenska beseda, da sem jo poslušal ves zavzet kot v otroških letih pravljico iz ust babice. Res, kot pravljico, ki se je uresničila, ki sem jo pomagal uresničevati tudi sam v gozdovih. Ni bilo lahko to uresničevanje. Od vsega naroda je zahtevalo tako velikih žrtev, da se še danes čuti pomanjkanje takih dobrih in odločno pogumnih tovarišev, ki so za slovensko besedo in za svobodo — vse dali.

Nikoli ne bom pozabil mogočnega in globokega vtisa enega izmed največjih mitingov Vojkove brigade v Žireh za Božič 1944. Nad 1000 ljudi, ki so natrpali gledališko dvorano, je strme poslušalo tiste nove ljudi, ki so nastopali na odru oblečeni v partizanske obleke in širili kot oboroženi borci za svobodo tudi lepo slovensko besedo. Oglasil se je Cankar iz ust tov. Mileta s svojim Petrom Klepcem. Ta se je bil prebudil v partizanih, ki niso bili nič več zadovoljni hlapčevati še nadalje, temveč pripravljeni na odločno borbo.

Kako so se borili za svobodo in za lepo slovensko besedo, so pokazali nekaj dni po tem mitingu. Po izdajstvu so Nemci in belogardisti napadli štab Vojkove brigade, ki je bil v župnišču sredi trga. Odmev mitinga je bil še vedno zelo močan pri ljudeh. Partizani so se hitro znašli in postavili v bran za zadnjimi hišami na koncu trga, kamor so segale redke smreke gozda. Tam je bila trda preizkušnja za vse borce. Nemci so bili zasedli z dvema težkima strojnicama položaje prav na nasprotni strani in na gosto sipali krogle na edino čistino, po kateri smo se boreč umikali v varno kritje gozda.

Ker smo bili tudi borci za širjenje partizanskega tiska, smo pred napadom pripravljali gradivo za brigadno glasilo «Za Vojkom». V naglici sem vse skupaj spravil v majhen papirnati kovček in odnesel s seboj. Bilo mi je vse to gradivo prav tako drago kot puška, ki sem jo imel v desni.

Iz kritja male hišice smo se zdaj eden, zdaj drugi z vso hitrostjo spuščali po čistini proti globoki drči gozdnega voznika. Tu ni bilo časa za oklevanje, četudi je travnata ruša poskakovala, kot bi jo na gosto prebadal s šivankami od spodaj navzgor. Ko je prišla vrsta name, sem se šele prav zavedel — velikega trenutka.

Tri stvari sem imel, katere je bilo treba prenesti tam skozi: puško, kot največjo zaščitnico, kovček z gradivom za našo pisano partizansko besedo — in življenje. Moja dolžnost je bila rešiti vse troje.

Čudno me je vsega prešinilo. Pobožal sem puško in jo trdo stisnil v pest, pogladil kovček z gradivom, le nase — na življenje — nisem v tistem velikem momentu prav nič pomislil. Pognal sem se v čistino z ledeno mirnostjo. Dosegel se rob gozdnega voznika in se vrgel z glavo naprej v jarek. Prav tedaj sta oba nemška mitraljeza znova besno zaregljala. V levem kolenu sem začutil močan sunek, nekaj nevidnega pa je siknilo skozi kovček. Ko sem se hotel nato leže vzravnati v jarku, da bi se splazil naprej, mi je leva noga odpovedala. Prav pod pogačico levega kolena je šla krogla strojnice. Ni me vznemirilo in sem si mislil, bo že šlo kako. Pogledal sem še puško, ki je bila cela, v kovčku pa je bila prav sredi opazna majhna luknjica.

V tistem momentu sem se začutil neznano močnega. Se sem živ, četudi teče kri v čevelj in moči zemljo, za katere osvoboditev se borim. Iz vrhov smrek se je kar sipalo drobnih vejic, ki so jih sekale krogle sovražnih strojnic. Zdelo se mi je, da mi kažejo pot naprej naprej — v nadaljnjo borbo za svobodo in za našo besedo.

Pričel sem se plaziti dalje. Rdeča sled krvi je ostajala za mano v jarek. Kakih dvajset metrov naprej sem dobil negibnega tovariša, ki mu je krogla prebila glavo. Iz ust mu je še polzela penasta kri in se strjala na tleh.

Presunilo me je in nekje v notranjosti se je malahko oglasilo: Ti si še živ, tovariš pa je žrtvoval vse. Pojdi dalje, reši puško, kovček z gradivom in sebe ter piši in se bojuj še naprej.

Že takrat sem za partizanski dnevnik napisal kratek spomin. Ob poslušanju naše lepe besede na literarnem večeru se je v meni znova oglasilo naročilo padlega tovariša. Takrat sem po vrnitvi iz bolnice «Franja» uredil prestreljeno gradivo in izšla je številka brigadnega glasila «Za Vojkom». Pobožal sem jo kot otroka, ko je bila pred mano na mizi. Gradivo je bilo ranjeno, kot sem bil ranjen jaz. Ni ga mogel uničiti združeni sovražnik, kot ni mogel uničiti oboroženega upora jugoslovanskih narodov. Skozi kri padlih tovarišev, skozi plamene gorečih vasi smo še kar naprej prenašali našo slovensko besedo in se borili za njeno in našo svobodo.

Zato pa nisem smel in ne mogel tega zamolčati ob tednu slovenske kulture. Bila nam je takrat ta beseda luč in vodnica skozi vso dolgo in hudo borbo. Zato sem jo ves zamaknjen poslušal, ko je vrela iz ust naših literatov in odmevala od sten koprskega gledališča. Občutil sem vso njeno veliko moč in z Župančičem pomislil:

«Beseda je izšla, izšla med nami res!

Slovenska misel, vzpluj, vrzi se do nebes!»

OGAREV

Nagrade za umetniško dejavnost

Glavni odbor Osvobodilne fronte slovenskega naroda za Tržaško ozemlje

razpisuje ob 10LETNICI USTANOVITVE OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA osem nagrad s področja leposlovja, upodabljajoče umetnosti in glasbe.

Natečaj velja za najboljša neobjavljena leposlovna dela (novela, povest, drama), likovna dela (slika, kip) in glasbena dela, ki obravnavajo tematiko narodnoosvobodilne borbe na Tržaškem:

s področja leposlovja dve nagradi (50.000 in 25.000 lir);

s področja upodabljajoče umetnosti 4 nagrade (dve po 50.000 in dve po 25.000 lir);

s področja glasbe dve nagradi (50.000 in 25.000 lir).

Natečaja se lahko udeleže umetniki, ki delujejo na Tržaškem ozemlju.

Pisatelji, slikarji ali kiparji in glasbeniki, ki se žele udeležiti natečaja, naj pošljejo svoja dela do 31. marca 1951 Glavnemu odboru OF (Ul. R. Manna 29). Delo naj ne bo podpisano, pač pa mora biti opremljeno z geslom; v posebni kuverti, ki naj ima geslo, naj bo avtorjev naslov.

Izid natečaja se bo objavil 27. aprila 1951.

Glavni odbor OF se ne obvezuje, da nagrajena dela tudi odkupi.

Birsa: Vojka Smuc (olje)

DANILO KORENIKOV

Zadnje srečanje z Vojko

Dne 25. novembra 1944 sem v prvih popoldanskih urah prijezdil do štaba III. bataljona III. prekomorske brigade, ki je bil nastanjen v na pol porušeni koči v Manderičestaje.

«Zdravo, naš maršal!», me je po svoji stari nagajivosti pozdravil tovariš Radetič ter mi pridržal konja, da sem razjezdil. Navzlic jesenskemu dežju, ki je nalival, so me pred kočo obkrožili znanci in tovariši ter kar hiteli vse križem z vprašanji in s pripovedovanji.

«Ali res, da tam zadaj v Drnišu kar dežurejo švabske granate, ki nam tu frčijo črez glave?» «Ali je bilo tam kaj škode pri naših brigadnih skladiščih?» «Kje si smuknil tako lepega konja?» «Veš, da je tvojega borca Grudna ranilo in da je Jerman obležal ubit od mine, ko sta hotela ujeti nekega švabskega konja in sta nevede zašla v minsko polje?»

«Io ascolto sempre il nostro komandir Danilo e non mi allontano mai dai sentieri da lui segnati», je komentiral Italijan Forestiero v dokaz, da ve, o čem se govori, in da izrabi priliko ter me ponovno vpraša, ali je prišlo kaj pošte iz njegove rodne Kalabrije.

Iz zakajene staje sta mi v dimu veselih obrazov salutirala kuhar Cerkvenik in njegov pomočnik Zlatič, ki je slovel kot pravi rabdomant, ker je vedno in povsod znal izvohati vino. Moj namestnik je strogega obraza nadzoroval štetje kruha, ki je pred njegovimi pazljivimi očmi letel iz vreče v vrečo, ter je godrnjal:

«Oštja vas stresi, sem vam pravil, da ni treba kaditi, ko gremo v noči preko one ravnine — včeraj bi zaradi naših čikov tretja četa kmalu ostala brez hrane. Kakor nori so Švabi začeli treskati na našo kolono. Veš, Danilo, te oštje me skoro ne ubogajo, bolje je, da jih ti zgrabiš in jim dopoveš, da bo bolj držalo».

Cin-Čaj, ali imaš kaj cigaret?», se je oglasil za mojim hrbtom znani in veseli dekliški glas.

«Molči, Ta mali, prinesel sem ti cigaret in še nekaj boljšega», sem med smehom odgovoril naši Vojki, ki mi ni mogla nikoli odpustiti, da se je je po moji krivdi oprijel moški naziv «Ta mali». Prijela me je za rokav in me vleklа za seboj v kočo z besedami:

«Vstopi no, vstopi v našo palačo, saj ne boš takoj odjadral, komandant te čaka. Z Živko pa te sploh ne izpustiva, dokler nam ne zasviraš kako štempiharsko na harmoniko, ki smo jo ravno danes zaplenili švabom».

Po kratkem razgovoru s komandantom in komisarjem sem sedel na čok v kotu, prisedli so še Vojka, Živka, Nada in drugi, prijel sem za harmoniko in veselo je odmevalo slovensko petje okrog nas. Tam zunaj so se oglašali minobacači, a to ni motilo vedrega nazpoloženja, Vojka mi je šepnila v pojasnilo: «Veš, najbrže je zopet začel «basovsko kašljati» naš komandir minobacačev. Najbrže bomo to noč izvedli napad in zopet bom imela mnogo dela z obvezovanjem».

Kar čudno so mi zvenele te mirne besede dekleta, ki sem jo poznal nekdaj kot otroka v našem Trstu. Kdo bi si bil mislil, da bo ta deklica tako samozavestno in mirno vršila v krvavi borbi svojo nelahko službo sanitetnega referenta bataljona! Zlati kodri so ji hudomušno uhajali izpod titovke in groba vojaška obleka ni mogla zasenčiti na njej one ljubke nežnosti, ki je osvajala vsakega borca naših edinic. Saj se je mnogo prej na Visu odločno zavzel zanjo ves bataljon, ko se je raznesla vest, da bo priljubljeni «Ta mali» premeščen v drugo edinico. Na štab brigade je romalo več ko dve sto podpisov, ki je zahtevalo, naj Vojka ostane v našem bataljonu. Seveda je bilo tej zahtevi tudi ugodeno in Vojka je še dalje vršila svojo službo sanitetnega referenta III. bataljona III. prekomorske brigade.

Se imam v spominu besede, ki jih je napisala v bataljonski list ob naši uspeli akciji na otok Brač: «... obvezovala sem te z mirnimi rokami, ker roke so morale biti mirne, v srcu pa mi je bilo težko in nikomur nisem hotela tega razodeti...».

In res se ni nikomur potožila, le kadar sva bila kdaj sama in je najin pogovor obujal spomine na Trst, ni znala prikriti ganjenosti, in njene lepe sinje oči so zamišljeno zrle v daljino. Ob takih prilikah sem največkrat obmolčal in ona mi je bila še bližja, ker je vedela, da tudi sam mislim na svoje drage, na svoj dom in na svojo najdražjo, ki me čaka tam daleč v ljubljenem Trstu. Taki trenutki so naju srečali največkrat na Visu. Pozneje nama vihra vojnih operacij in dogodkov v Dalmaciji ni dala časa ne možnosti za daljše razgovore. Ob vsaki priliki pa se je veselila najinega srečanja, kakor se otrok veseli srečanja z očetom ali s starejšim bratom. Tudi ta dan je sedela meni nasproti in molevodovala. «Cin-čaj, ali si prav res kaj prinesel zame?» Izvlekel sem izpod dežnega plašča škatlo nemškega medu in škatlico cigaret, in kar zadonelo je po okajeni kući: «Živio naš Cin-čaj, steber bataljona in verni zaveznik sanitete!».

«Prmejduš, tiho!», se je hudoval komandant v kotu pri telefonu. «Dajte mir, ne slišim nič! Daj cigaret tudi meni», nato močneje na mikrofon: «Halo! Razumem, odmah ću urediti!»

«Gotovo prva proleterska», mi je važno šepnila v pojasnilo Vojka.

Vstopil je kurir tretje čete; ko je opravil pri komandantu, je prišel še k meni. Vojka ga je takoj začela izpraševati: «Kaj pravi komandir Rajko? Ali še napadajo švabi? Je kdo naših ranjen? Ali so prinesli v četo nosila, ki jih je poslal Danilo iz Razvodja?»

Za vse je skrbela, po vseh izpraševala, večino je poznala po imenu. Nič več ni bila videti ona tako nežna deklica. Njen resni obrazek je izražal nekaj odločnega, nekaj poveljujočega. Napisala je nekaj vrstic, dala listič kurirju in mu stisnila v roko cigarete. Veselo ji je kurir pogledal v oči in odšel s krepkim vojaškim pozdravom.

Se smo se pogovarjali, še sva z Vojko razpletala spomine. Bilo je domače in prijetno. Lahka otožnost je objemala srca, zunaj je deževalo. Zvečerilo se je in vedno pogosteje se je slišal glas straže. Čas je hitel svojo pot. Poklical sem na vratih, naj mi pripeljejo konja.

«Kaj boš zopet šel sam v Razvodje?», me je vprašala zaskrbljeno. «Veš, moraš paziti in biti previden, tod je polno ustašev, ponoči nam režejo telefonske žice in ni priročljivo, da posamezniki hodijo okoli, posebno pa v nočnih urah». Čisto drugačen je bil njen izraz in prav prijetno mi je dela pri srcu njena skrb zame. Se sem jo videl na vratih, ko sem odjezdil, in mi je mahala v pozdrav. Čepica malo potisnjena nazaj, leva roka v žepu, lice nasmejano: «Adijo, Cin-čaj, glej, da ne zletiš v kako grapo!»

In res je med Lukari in Razvodjem nekdo streljal name iz zasede, a brez uspeha, ker se mi je konj splašil in zdirjal. Čim sem bil iz nevarnosti, sem si mislil, kako bom zadevo kasneje pripovedoval Vojki, pa nisem imel prilike: nekaj dni pozneje ni bilo Vojke več! Padla je pri izvrševanju svoje dolžnosti. Zgrudila se je, ko je priskočila na pomoč ranjenemu komandirju. Zalostna vest se je bliskovito raznesla po naših edinicah. Stari Podgornik mi je solznih oči poročal: «Videl sem jo, oči ima odprte, lepa kot angel. Rojc jo bo pripeljal z vozom, ki si ga poslal, na pokopališče v Lukari».

Nekaj težkega mi je leglo na dušo, že sem hotel zdirjati na konju, da jo poslednjič vidim, a prišel je v istem hipu kurir z ukazom, da moram nemudoma v Sibenik na štab divizije. V tistem trenutku sem prvič občutil težo vojaške discipline. Rad bi videl Vojko, a nisem smel! V naglici sem dal potrebne ukaze in pojasnila pomočniku in žalosten sem odšel, da izvršim ukaze. Po blatni cesti sem odjezdil proti Drnišu in mislil nanjo, ki že počiva daleč od svojega doma. Zdelo se mi je, da slišim njen glas: «Adijo, Cin-čaj!» Nad mano je viselo mrtvo in sivo nebo, v daljavi so se oglašali topovi, na poti pa me je kot temna senca spremljala misel:

«Vojke ni več!»

DANILO KORENIKOV

OB 50-LETNICI ROJSTVA IN 30-LETNEM DELU AVGUSTA ŠULIGOJA

Umetniški zborovodja, ki je povedel najbednejše slovenske otroke do svetovnega slovesa

Te dni je praznoval v Ljubljani mladinski pevovodja in pedagog Avgust Suligoj svoj petdeseti rojstni dan. Njegovo ime je znano širom po vsej Sloveniji. Neštetokrat si ga v dobi med dvema vojnama slišal izgovarjati skupno z imenom «Trboveljski slavček». Ti dve imeni, njegovo, in ime trboveljskega mladinskega zbora, sta bili pač nerazdružni.

Ko je 1927. leta Avgust Suligoj prišel v Trbovlje, je imel za seboj že težko pot slovenskega učitelja pod Italijo, polno preganjanja in iz kraja v kraj in brez vsake službene stalnosti. Tega sredstva se je namreč takrat minister Gentile, v čigar vsega mogočnih rokah je bilo tudi slovensko šolstvo, poslževal vneto, da bi slovenskim šolnikom zlomil hrbtenico. Izkoreniniti jih je hotel iz domačih tal, odtujiti lastnemu ljudstvu in napraviti iz njih poslušne hlapce, ki bodo pokorno ubogali na vsak migljaj iz Rima.

Avgust Suligoj je samo ena izmed neštetih prič, da se Gentileju in njemu podobnim te zlohotne namere s slovenskimi šolniki niso posrečile. Po maturi, ki jo je 1920. leta opravil v Gorici, se je vrnil na svojo rodno Pivko. Učiteljevati je pričel v Sembijah, kjer je tudi ustanovil svoj prvi pevski zbor. In kot so se menjavala njegova službena mesta in je raslo njihovo število, tako je raslo tudi število pevskih zborov, ki jih je ustanovil. Slovenskim šolnikom ni dopustila vest, da bi se iztrgali iz naroda, iz katerega so izšli. S svojim delom so še globlje pognali vanj svoje korenine, zavedajoč se, da sta prosveta in kultura tista odločujoča činitelja, preko katerih bo našel v sebi sile za odpor proti nasilnemu raznarodovanju in gospodarskemu propadanju..

Tako je prinesel Avgust Suligoj v Trbovlje poleg bridkih izkušenj slovenskega šolnika pod liberalno in pozneje pod fašistično Italijo tudi bogate, plodonosne izkušnje prosvetne in kulturne dejavnosti.

Mladinsko zborovsko petje mu je bilo najbolj pri srcu. Otroci tja od devetega do petnajstega leta imajo glasek iz samega čistega srebra. Trbovlje — prestolnica doline «črnega diamanta» so bile takrat kot nalašč ustvarjene za torišče njegovega udejstvovanja. V velikih, rudarskih hišah je polno mladeži, pa tudi polno bede in nadlog. To, kar je oče zaslužil v tistih časih v jami, je komaj zadostovalo za skorjo vsakdanjega kruha. Ko pa se je tudi v Trbovljah začela čutiti gospodarska kriza in so rudarji dvakrat, trikrat tedensko posedali doma, je bilo komaj še za en obrok hrane dnevno.

V to črno revščino trboveljskih otrok je prinesel žarek sonca z mladinskim zborom «Trboveljski slavček», ki ga je ustanovil in dvignil na zavidljivo umetniško raven. Na to delo se je pripravil temeljito. Proučil je ustroj mladinskih pevskih zborov na Dunaju in v Pragi.

«Mi pa smo od tam doma, kjer se sonce ne smehlja.»

S to svojo himno, iz katere je velo trpljenje in brezup rudarskih družin, so pričeli trboveljski slavčki v domovini in izven nje s pevskimi koncerti. Nadaljevali so jih z vrsto skladb, domačih mladinskih skladateljev. S svojim petjem so dajali glasbenikom pobudo, da so se lotili kompozicij za mladino. Pričela je izhajati mladinska glasbena revija «Grlica». Iz nje so črpali snov novi mladinski pevski zbori, ki so nastajali po vzgledu «Trboveljskega slavčka».

Tudi to delo in razmah na polju mladinskega zborovskega petja je na mah pretrgal naval Hitlerjeve soldateske in Gestapa na Jugoslavijo. Avgusta Suligoja je tedaj pahnilo v Srbijo.

Po vojni je znova začel delati med mladino. Pred letom in pol je začel ustanavljati mladinski zbor «Slovenske filharmonije», ki mu je zdaj umetniški vodja. Tedaj je prepotoval vso Slovenijo in iskal med partizanskimi sirotami čistih grl, srebrnih glasov in glasbene nadarjenosti. Tako so v tem osrednjem slovenskem mladinskem zboru zastopane po otrocih vse slovenske pokrajine in vsak se poleg zborovskega petja uči še kak instrument. Zaradi skrbne vzgoje, ki jo morajo imeti, živijo otroci v skupnem internatu. Iz njih bodo izšli bodoči zborovodje, glasbeniki in skladatelji.

Zbor se oblikuje v reprezentativni mladinski zbor Slovenije. Ze se mu pozna pečat Suligojeve pevske vzgoje, organizacijskega talenta in pedagoških sposobnosti. To je tudi največ, kar je mogel želeti, da mu življenje nakloni za njegov petdeseti rojstni dan. Bogato je bilo vsa leta, v katerih je lahko dajal otrokom od svoje glasbene izobrazbe... Tega bogastva pa še ni konca. Zdaj je šele dobil v roke ključ, da dvigne vse njegove zaklade.

—a—

RAZGLEDI

TRST

V deseti številki «Razgledov», ki je izšla prav te dni, je dr. Budal napisal obširno razpravo iz življenja in dela Franceta Bevka ob njegovi šestdesetletnici. Avtor poudarja že v uvodu pomembnost te obletnice zlasti za primorsko ljudstvo, ki je spremljalo in še spremlja z živim zanimanjem slovstveno in narodno delo tega velikega slovenskega pisatelja. Neutrudni Boris Pahor je tudi za ta snopič prispeval daljšo in še nedokončano novelo «Laneni kosmiči v lasehu», Gema Hafnerjeva pa zaključuje svojo (V vinogradih gospoda Rugginija). Poleg poročila o občnem zboru SHPZ in kulturnem življenju v Mariboru, najdemo v zadnji številki «Razgledov» oceno premiere «Umika» (Vladimir Bartol) in razstave slik ter grafičnih del tržaških umetnikov v Ljubljani (Fr. Stele), kot prilogi pa podobo 60-letnika Franceta Bevka in dva prizora iz Božičeve drame «Umik».

SREČANJA S SLOVENSKIMI USTVARJALCI

LILI NOVY

Slovenska pesnica Lili Novy živi v Ljubljani. Za svoje literarno udejstvovanje je bila nedavno odlikovana z Redom dela. O svojem življenju in prikritem začetnem ukvarjanju z literaturo mi je pripovedovala ob slučajnem obisku na njenem domu.

Oče ji je že zelo zgodaj umrl. Z mamo sta živeli pri dedu. Ko je bila malo večja, so jo poslali v Hutov internat, iz katerega se je po nekaj letih vrnila domov in se pričela pridno učiti jezike.

Tako je doraščala, v letu 1911 pa se je poročila z avstrijskim častnikom Edvardom Novyjem. Bil je po rodu Čeh in je poslej živela z njim nekaj časa na Reki, kasneje pa v Pragi in na Dunaju. Tako je prišla v svet. Velika mesta, v katerih je živela, so ji marsikaj odkrila. Po nekaj letih pa je ves ta velemestni hrup zapustila in se vrnila v Ljubljano, kjer še danes živi in ustvarja.

Med vsem tem časom je seveda pridno pisala, vendar razen ožjega kroga nihče ni vedel za to.

Ko je slovenska Moderna dosegla najvišje vrhove («Podobe iz sanj», «V zarje Vidove») in ko so že trije «pevci iste pomladi» bili pod črno rušo, je začela prevajati v nemščino prav njihova dela. V letu 1923. je prevedla prve Zupančičeve pesmi, pa tudi prevod Prešernovega «Sonetnega venca» je nastal v tem letu.

Leto kasneje se je seznanila z Ottom Schwaizerjem. Pokazala mu je nekaj pesmi. Vzel jih je in jih kmalu na to objavil v reviji «Wester-manns-Monatshefte», ki je izhajala v Berlinu. Poslej je še bolj delala. Sčasoma so začele prinašati njene originalne pesmi v nemščini, kakor tudi prevode še nekatere druge revije in časopisi («Prager Presse», «Morgenblatt», «Die Bühne», «Moderne Welt» itd).

Tako je bilo literarno udejstvovanje do njene prve knjige. Ko pa so se 1933. leta zbrali na kongresu PEN-kluba v Dubrovniku, je izšla njena prva knjiga «Bletter aus der slowenischen Lyrik». V njej je objavila nekaj prevodov Cankarjevih, Župančičevih, Kettejevih, Murnovih in Gradnikovih pesmi. Pobudo za izdajo je dal menda pesnik Kraanik, kratek uvod pa ji je napisal Josip Vidmar.

Poslej je začela prevajati tudi iz drugih literatur. Leta 1936., ko je bil kongres Svetovne ženske zveze, je zbrala nekaj prevodov v knjigo, ki ji je dala naslov «Jugoslawische Frauenlirik». To je bila njena druga knjiga. Se istega leta pa je izšla tudi tretja — izbor Prešerna v nemškem jeziku. V «Jugoslawische Frauenlyrik» je zbrala svoje najboljše prevode jugoslovanske ženske lirike, v izboru Prešerna pa je dala nekaj najboljših prevodov Prešerna.

Slovenske pesmi je začela objavljati v «Hramovih zapiskih» istega leta, kot je izšla njena prva knjiga: Ker je trdila, da v pesmih Boža Voduška pogreša «božanske iskre», ji je pesnik odgovoril s pesmijo «Pesnikova zadrega». Molčati seveda ni mogla, pa mu je odgovorila s pesmijo «Odgovor pesniku». To je bil začetek njenega literarnega delovanja v slovenskem jeziku. Kasneje je objavljala slovenske pesmi v «Hramovih zapiskih», «Sodobnosti» 1937. leta pa se je začela posvečati tudi mladinski književnosti. Tega leta je namreč pričela sodelovati v reviji «Naš rod». Polagoma je začela misliti tudi na knjigo, v kateri bi zbrala slovenske pesmi. Tako je prišlo do izdaje njene pesniške zbirke v slovenščini, ki je izšla tik pred vojno z naslovom «Temna vrata» (1941). Z njo je postavila spomenik oni baročni hiši z lah kim balkonom na Starem trgu, ki pa je znotraj temna, kot so menda vse hiše v tem delu stare Ljubljane.

Po vojni sodeluje v naših vodilnih revijah, poleg tega pa je prevajala Goetheja za Albrehtov izbor Goetheja. Sodelovala je med drugimi tudi pri izdaji «Makedonske poezije», v kateri je objavila nekaj pesmi Goge Ivanovskega in Mite Bogoevskega.

In bodočnost? Polna načrtov. Sedaj pripravlja antologijo slovenske lirike, ki bo obsegala vse obdobje od Vodnika pa do danes. V njej bodo zajeti vsi pomembnejši literarni tvorci. Prijateljstvu z Otonom Župančičem bo postavila spomenik z izborom Župančičevih pesmi v nemščini. Svojih originalnih pesmi v nemščini ima tudi za eno knjigo. Te bo zbrala, uredila in izdala.

Tudi mladini se bo oddolžila. Zanjo pripravlja dve knjigi s katerimi bo razveselila mladi rod, predvsem pa svoja vnučka, ki sta nedvomno dala povod za marsikatero pesem, ki bo natisnjena v teh dveh knjigah.

Lili Novyjeva je s svojim dosedanjim literarnim delom in načrti za bodočnost dokazala, da stoji v vrsti onih žena, ki se z vsemi silami trudijo, da bi dale čim več kulturnih dobrin našemu človeku. Ustvarila je nekaj del, na katera smo lahko ponosni. Kot človek je preprosta, po srcu pa plemenita žena, ki hoče s svojim velikim prevajalskim darom ponesti mojstrovine naše slovenske besede tudi preko meja naše ožje domovine.

Lado Smrekar

Na južno stran

Poletni pozni mrak, sopara,
veliki mesec nizko vžgan —
pojoča moja želja stara
me kliče, vabi me in vara:
Na južno stran! Na južno stran!

Iztegal si rokò po meni
pod mrežo razpuščenih vej —
bilò ob tisti uri eni,
drhteči, zvezdnato zeleni,
je vse drugače kakor prej.

Dehteli zemlja sta in trava,
dehtele nama so roké —
omamna je bila vonjava!
Tedaj odprla vrtoglava
pojoči želji sem srce.

Samotna pota, dalja tiha,
poletni mesec nizko vžgan —
Nekje še tista veja niha,
nekje trepeče list od vzdiha:
Na južno stran! Na južno stran!

Scena iz jugoslovanskega filma «Cudodelni meč»

Svet v 20. stoletju

Streptomicin,

Dr. Selman Waksmann, svetovnoznani izumitelj streptomicina in nekdanji ruski priseljenec, je daroval patent na to čudežno zdravilo in še osem drugih patentov Zvezi držav Amerike in sicer Rutgersovemu vseučilišču. Leta 1910. je dospel dr. Waksmann kot 22 letni mladenič v Ameriko, kjer mu je vlada omogočila študij. Od tod hvaležnost. Z omenjenim darilom zgradi obdarovano vseučilišče poseben mikrobiški raziskovalni zavod, ki naj postane Meka študentom vsega sveta, ki se posvete biologiji in medicinski znanosti. Streptomicin zdravi uspešno nekatere oblike jetike, kripe, vnetja možganske mrene, kolerę, kuge, nadalje najrazličnejša okuženja in vsakovrstne mrzlice.

Buče in Thanksgiving Day,

Splošno znano je, da so krompir, koruza in tobak ameriški produkti, to je, da je njihova domovinska pravica v Ameriki in da jih Stari svet ni poznal pred odkritjem Amerike. Manj znano pa je, da je Amerika dala svetu tudi buče. Buča, v tej deželi imenovana pumpkin, se že stoletja prideluje v Evropi, v glavnem za živalsko krmo in za rastlinsko olje, ki se pridobiva iz bučnega semena. Manj znana v Evropi pa je bučina sorodnica, imenovana «squash», ki je užitna v nedozorelem stanju, kuhana ali pečena.

Ob priliki ameriškega praznika Hallowe'en ima ameriška mladina mnogo zabave z izvotljenimi bučami. Za drugi ameriški praznik Thanksgiving Day ali Zahvalni dan se tudi rabijo za okraske buče in koruza. Oba produkta sta izvirno ameriška, kakor sta tipično ameriška Hallowe'en in Thanksgiving Day.

atomska mesta

V kraju Los Alamos (po naše bi se reklo kraju zaradi topolov - Topolovec) v Novi Mehiki, 40 km približno severo-zanodno od mesta Santa Fe, izdelujejo atomske bombe. Tu stoji največji laboratorij, v njem je zaposlenih cela vrsta najodličnejših fizikov, kemikov, matematikov, orožarjev in strokovnjakov. Los Alamos leži tako rekoč v puščavi, v območju kanjonov, kjer so si reke izdolble več sto metrov navpične bregove. Kakor gobe po dežju so zrastle hiše v tem mestu, ki je seveda hermetično ločeno od ostalega sveta. V nekaj mesecih je bilo zgrajeno. Dne 16. VII. 1945. je počila tu prva poskusna atomska bomba. 5. avgusta je okusilo japonsko mesto Hirošima in tri dni pozneje Nagasaki strahovite učinke takrat najnovejšega in najgroznejšega orožja, ki pa je danes spričo vodikove bombe že zastarelo.

in računski stroji

Oddelek za znanstveno in industrijsko raziskovanje v Washingtonu namerava zgraditi elektronski računski stroj, ki bo utegnil izračunati v nekaj minutah, za kar bi rabil človek več dni, če ne celo več mesecev.

Prvi računski stroj je izumil angleški matematik Charles Babbage (1792-1871). Vlada ga je bila sicer podprla, a podpora je bila le premajhna, da bi bil izumitelj svoj računski stroj tudi dokončal, čeprav se je trudil z njim preko dvajset let.

Doslej sta v rabi edino le dva računska stroja: ENIAC in ASCC, ki so začetne črke njune angleške označbe. Ameriško vojno ministrstvo je izdalo približno štiri milijone dolarjev za sestavo ENIAC-a, ki je tako velik, da so ga morali postaviti v 25 m dolgo in 13 m široko dvorano. Ta stroj dovrši deset milijonov seštevanj in odštevanj števil z desetimi številkami v petih minutah deset milijonov množenj v osmih urah. Kvadratni koren iz števila z devetimi številkami izračuna v drobcu ene same sekunde. ENIAC izvrši tudi račune, za katere bi rabil človek najmanj sto let, če bi jih zdrav dočakal.

Leta 1944. je bil dokončan drugi računski stroj ASCC. Načrti so bili napravljeni na harvardskem vseučilišču (Cambridge, Anglija). V eni minuti zmnoži ta stroj milijonkrat po dve števili z desetimi številkami vsako.

Stroja delujeta le pod človeškim vodstvom, ni se torej bati, da nas bodo nekoč taki stroji obvladali. Stroja prihranjata le delo oziroma čas. Ničesar ne zmoreta, česar ne bi človek prav tako zmogel, če bi imel čas.

V bližnji bodočnosti bodo taki stroji služili nalogam, ki so se doslej zanemarjale edino le radi pomanjkanja časa. Podprli bodo razne vede kakor biologijo, astronomijo in meteorologijo. Taki stroji, o tem so učenjaki prepričani, bodo tudi napovedovali vreme, ko bo omogočeno hitro računanje z velikimi števili.

Pred 400 leti se je rodil na Slovenskem Jakob Gallus-Petelin «Carniolus», eden najpomembnejših skladateljev tedanjega stoletja. Rodil se je torej v dobi, ko Slovenci še nismo razpolagali z lastnim književnim jezikom, saj je bila v onem stoletju tiskana šele prva slovenska knjiga. Kakor večina onodobnih skladateljev se je Gallus pri komponiranju poslževal latinskega besedila svetopisemske in obredne vsebine, vendar so bila njegova glasbena sredstva za tisti čas skrajno moderna in revolucionarna. Zato so onodobniki čutili v Gallusu znanilca novega življenja ter se navduševali za njegovo glasbo.

Spomenik Jakobu Gallusu pred bivšo Glasbeno Matico v Ljubljani, delo kiparja Lojza Dolinarja.

LEON DAVIČO

Varšavski skrbniki miru

Kako bi vi odgovorili na vprašanje:

«Ste za mir ali za vojno?»

Nerazumljivo bi bilo, ako bi se izrekli za vojno. Jasno, za mir ste, če pa ne, morate biti izredno slab človek, nekakšen krvoses, patološki tip ali poklicni morilec. A takih je malo na svetu. No, kljub temu je v zadnjem letu cel aparat resnih ljudi pričel organizirano zastavljati prav to vprašanje, in sicer vsakemu, brez razlike.

Po Elizejskih poljanah v Parizu so veselo poskakovala dekleta v kratkih hlačah in z razpuščenimi lasmi. Prenašala so neke listke, ustavljala mimoidoče in jim molila te listke pod nos:

«Podpišite!» so govorile. «Za mir!»

Mirni mimoidoči so podpisovali, ako so le utegnili. Nekaterim pa se je mudilo in so se branili:

«Popolnoma se strinjam, le da nimam časa ustavljati se.»

Dekletom je bilo žal vsakega izgubljena klienta. Da bi dobile dvokolo ali trotinet, je bilo namreč treba zbrati toliko in toliko podpisov.

Kakor pravijo, so v Bruslju mlade in povsem spodobne ženske delile po en poljub za vsak podpis.

Nekateri italijanski aktivisti pa so celo zbrali več podpisov, nego jih je bilo v resnici. Številke so pač številke in četudi niso resnične, ostanejo le številke, katerim bo nekdo verjel.

V Sovjetski zvezi in ostalih sovjetiziranih deželah je bilo nabiranje podpisov dokaj bolje organizirano. Tu so se ljudje podpisovali po vseh linijah: po partijski, sindikalni, omladinski in konec koncev tudi po dolžnosti.

Po zaslugi te genialne zamisli, je štokholmsko mirovno spomenico podpisalo mnogo ljudi. In zakaj tudi ne?

Do tu je več ali manj vse na mestu. Toda, kaj se dogaja sedaj?

Osebnosti z vsega sveta, znane nekatere po svojih sposobnostih, druge v splošnem, a mnoge napihnjene z večjo reklamo, so prepotovale tisoče kilometrov, da bi se sestale na določenem mestu. Najprej se je reklo, da bo to v Seefieldu, kjer so delegatom rezervirali sanatorij za revmatične. No, nazadnje, in tako je končno tudi moralo biti, je bilo delegatom rečeno, naj pridejo v Varšavo, kjer se bodo počutili kakor doma. Da pa se človek v Varšavi počuti kakor doma, to nekateri že vedo.

V na hitro roko okrašeni Varšavi, oblepljeni s plakati in sovjetskimi zastavami, se je ob neprekinjenem hrupu in oglušujočih fanfarah pričel svetovni kongres pristašev miru. Poglavitna tema: štokholmski poziv za mir. Sama tema je videti torej resno. Ne zato, ker govori o miru. O njem se splača govoriti vse življenje, zanj se plača žrtvovati celo življenje, ako je to potrebno. Ne! Marveč zato, ker gre tu za eno izmed mnogih metod sovjetske zunanje politike, katero je svet prezrl, namreč za sovjetski mir, ki v resnici pomeni vse kaj drugega nego mir.

V tem jesenskem času postane vsaka konferenca ali kongres navdušujoča, zlasti ako je lepo organizirana, dvorana lepo okrašena in topla. Ako dodamo temu še vsa ona imena, slavna po tem ali onem, potem lahko mirne duše trdimo, da je bil tudi varšavski kongres navdušujoč in prijeten.

Pomislite!

V prepolno dvorano vstopijo znanstvenik Joliot Curie, zatem človek, ki sam sebe tepe po zobeh — Ilja Ehrenburg in vrsta drugih, znanih po čemerkoli. Delegati se navdušijo po predpisih in ploskajo. Modro predsedstvo odgovarja z nasmehom in z nalahno dvignjeno roko. Končno vsi posedejo in eden zopet vstane. Po nekoliko konvencionalnih besedah in številnih žalivkah na račun vseh, ki se ne puste vpreči v njihov voz, govornik ne trati časa in prične s številkami:

Toliko in toliko podpisov za mir!»

Delegati, ki so komaj posedli, zopet vstanejo in dolgo časa vzklikajo modremu vodstvu.

In sedaj pride na vrsto stržen kongresa: razlaga. Govornik se razvname in pravi:

«Kaj so mislili dobri in pošteni ljudje po širokem svetu, ko so podpisovali štokholmsko spomenico? In čeravno nikogar ni vprašal, kaj misli, nadaljuje, izkoriščajoč svojo in tujo domišljijo;

«Oni so proti vojni. Oni so za mir». To je povsem na mestu.

Toda govornik se ne ustavi, marveč gre še dalje:

«Oni so za miroljubno politiko Sovjetske zveze in proti vojnohujskaški politiki Jugoslavije. Oni so...» itd.

Sledijo izjave dveh udarnikov iz Taškenta, ki opisujeta svoje svetle dni, nakar prične govornik s podrobno razlago sovjetske zunanje politike. Razen nekaterih izjem, si delegati skrbno beležijo vsako besedo. Stenografi imajo danes posebno vrednost. Ne ena beseda se ne sme izgubiti. Čemu bi drugače, pri vragu, oni nesrečni Brazilijanec prišel vse do Varšave? Tu se diktira linija. Ako ta sama sebi nasprotuje, ni zanimivo.

Linija je dana. Burno ploskanje. V ostalem pa to tudi lahko izpustimo. Naslednji govorniki. Ime za imenom. Vse to se odigrava pod okriljem velikega Picassovega goloba miru, ki — in naj bom pravično kaznovan, če grešim — je tako rejen, da bi mogel nositi v sebi nekaj tisoč kilogramov razstreliva. Navadnega, kajpada, ne atomskega, zakaj estetika ostane estetika. No, morda vendar grešim. Morda ga je Picasso namenoma narisal debelega, da bi simbolično poudaril blagostanje vseh onih, ki so pod golobovimi perutnicami. V vsakem primeru je to nekaj izvirnega. Doslej so medveda predstavljali z raznimi imeni in v raznih oblikah, a da bi iz njega napravili goloba, to še ni nihče poskušal.

Govori se vrstijo. Predsednik jugoslovanskih političnih beguncev spravlja delegate v jok, govoreč jim o strašnih mukah, trpljenju itd. kateremu so izpostavljeni Jugoslovani v Jugoslaviji. Njegovo poročilo je naravnost pretresljivo.

«Ah, mon Dieu, kako ti nesrečni Zugosloveni trpijo!» vzdihuje mlada Francozinja in si briše kotičke oči s finim čipkastim in z Molynoux Cinq Renverse nadišavljenim robcem.

Po govorih so na vrsti resolucije. V naprej obsojene na propast. Vse je šlo kakor po olju. Neverjetno, kaj vse se lahko organiziral! Kaj naj bi bil Rajkov proces proti temu?!

Z eno besedo — ozračje je mirno. Mirovni kongres je uspel. Nemara mislite, da to sploh ni važno? Zelo se varate:

Dekleta v kratkih hlačah in z razpuščenimi lasmi so se veselo vozile s kolesi in trotineti miru po Elizejskih poljanah.

Kongres je bil plod dolgega planiranja in še daljše reklame. Wrigley, največji proizvajalec žvečilnega gumija, bi se lahko še marsikaj naučil od teh kongresistov. Kakor vedno, pa tudi ta akcija sovjetskih voditeljev nima onega značaja, ki bi ga hoteli dati tej manifestaciji. Koliko truda, koliko propagande in papirja, koliko potnih stroškov brez haska. Brez haska, ker svet ve, da se mir ne ustvarja s kongresi, marveč z resničnim sodelovanjem narodov in držav na enakopravni podlagi in se zato smeje lažnivim pobudnikom miru.

Protijugoslovanski zbor

NOBELOVA NAGRADA ZA LETO 1951

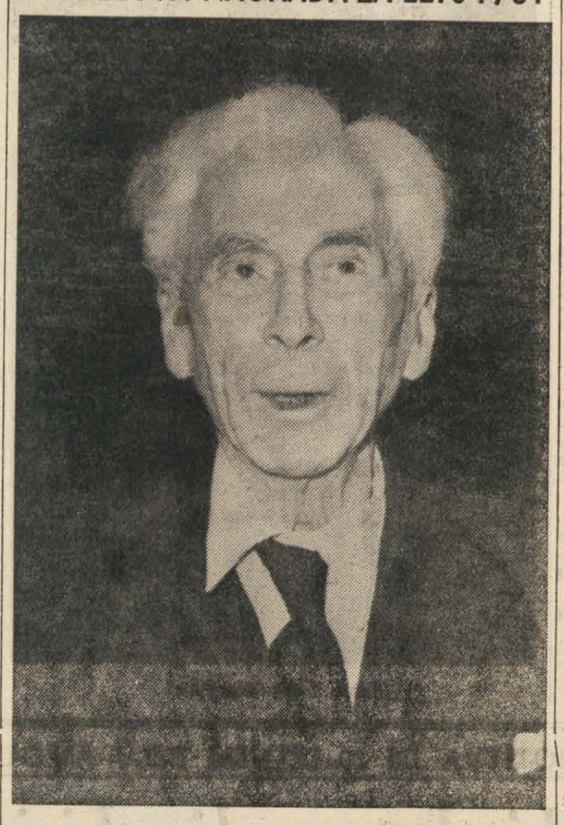

Na sliki: BERTRAND RUSSEL

je bila podeljena trem znanstvenikom in dvema literatoma svetovnega slovesa. Nobelova nagrada za literarno delo je pripadla angleškemu filozofu in pisatelju Bertrandu Russelu in ameriškemu pisatelju Williamu Faulknerju. Russel je zlasti poznan med anglosaksonskim svetom. Letos je dosegel starost 77 let. Faulkner je četrti Američan, ki je dosegel letos visoko priznanje švedske akademije. Ostali trije nagrajenci so C. F. Powell z bristolske univerze, ki je s svojimi prizadevanji mnogo prispeval pri osnovnih raziskavanjih na področju kozmičnih žarkov, dalje 48-letni kemik Kurt Alder in 74-letni Otto Diels iz Hamburga, prav tako kemik in bivši profesor na berlinski in kielski univerzi.

SPORI ZA RAZVALINE NEKDANJEGA ITALIJANSKEGA CESARSTVA

HAILE SELASSIE

zahteva priključitev Eritreje k Abesiniji

Posebni politični komite se prav te dni ponovno ukvarja z vprašanjem bodoče ureditve bivše italijanske kolonije Eritreje. S tem v zvezi so postavljeni trije različni predlogi. Burma in Južnoafriška unija predlagata federacijo med Eritrejo in Abesinijo, in sicer tako, da bi zaenkrat zahodne pokrajine Eritreje prišle pod britansko upravo. Pakistan in Guatemala pa predlagajo nad Eritrejo 10-letno skrbstvo Združenih narodov, nakar naj bi Eritreja postala samostojna.

Vprašanje te bivše italijanske kolonije je od sile zamotano. V odločitvi generalne skupščine OZN z dne 21. novembra lani glede Libije in Somalije je bilo o Eritreji rečeno približno tole:

Snuje se komisija, ki bo sestavljena iz petih članic ZN, in sicer Burme, Guatemale, Norveške, Pakistana in Južne Afrike, da razišče in ugotovi želje ter najboljšo pot za rešitev vprašanja prebivalcev Eritreje. Njena naloga bo nadalje pregledati vprašanje postopka z Eritrejo in pripraviti poročilo za generalno skupščino OZN ter v njem postaviti predlog o bodočnosti Eritreje.

Ta odločitev je bila na preteklem zasedanju generalne skupščine sprejeta z 48 glasovi proti enemu in 9 vzdržanim. Proti predlogu je kajpada glasovala Abesinija, ki zahteva priključitev Eritreje, vzdržale pa so se SZ, Bela Rusija, Češkoslovaška, Poljska, Ukrajina, Jugoslavija, Francija, Nova Zelandija in Švedska.

Komisija, odrejena za študiranje eritrejskega vprašanja, je zaključila svoje delo, toda mala skupščina ni utegnila izdelati predloga za generalno skupščino Predsednik male skupščine Carlos Munos je nameraval postaviti predlog, na podlagi katerega naj bi bila Eritreja v federaciji povezana z Abesinijo. Težave pa so prišle tudi s strani Abesinije in Italije. Abesinija je za aneksijo, Italija pa za samostojnost Eritreje, odnosno za take vrste federacijo, v kateri bi Eritreja nasproti Abesiniji ostala čim samostojnejša, t.j. v obliki popolne avtonomije.

Za boljše razumevanje te zadeve si moramo ogledati odnos posameznih sil do eritrejskega vprašanja.

Bevin, britanski minister za zunanje zadeve, je dejal 26. septembra 1949: «Podpiramo zahteve Abesinije glede Eritreje, z izjemo zahodnih pokrajin». Francija pa je stala tedaj na stališču, da je treba Abesiniji dati polno zadoščenje, ki naj bi obenem predstavljalo tudi reparacije za preteklost in jamstvo za prihodnost. Upoštevati pa je treba tudi želje krajevnega prebivalstva. V tem pogledu zaslužijo posebno pažnjo v Eritreji živeči Italijani. Po tem francoskem gledanju bi se dalo zaključiti, da je treba Eritrejo priključiti Abesiniji s posebnimi jamstvi za italijansko manjšino. Prvega oktobra 1949 je predlagala SZ, naj se Eritreji prizna popolna neodvisnost, le da bi ostala pet let pod upravo skrbstvenega sveta Združenih narodov. Vendar je treba Abesiniji prepustiti del eritrejskega ozemlja, ki bi ji omogočil izhod na morje. Ameriški predlog od 10. oktobra lani pa pravi: Vzhodna Eritreja naj se priključi Abesiniji z jamstvi za pokrajine Asmaro in Massauo, kjer žive Italijani, zapodni del pa naj se priključi Sudanu. To pomeni, da so Američani podpirali britanske težnje.

Tedaj je bil poklican pred generalno skupščino italijanski minister za zunanje zadeve Sforza, ki je dejal. Mi predlagamo neodvisnost Eritreje, prepričani, da si je to zaslužila in da bo kot taka predstavljala element napredka v vsej Vzhodni Afriki. V ostalem pa bi bila naša želja po eretrejski neodvisnosti v interesu tudi same Abesinije.

V italijanskih kritikah je poudarjeno, da bi federacija Eritreje z Abesinijo predstavljala nevarnost in ne gotovost, ker bi lahko postala čisto formalna in se sprevrgla v aneksijo, zlasti še, ako se upošteva 15 milijonov Abesincev nasproti enemu milijonu Eritrejcev.

Nastane vprašanje, zakaj nastopa Italija tako uporno v vprašanju Eritreje in da se toliko ozirajo nanjo, pa čeprav bi se ob koncu ne izteklo tako, kakor si ona želi? Ne smemo pozabiti, da je Italija v atlantskem paktu in da je zaradi tega ne smejo povsem prezreti. Potrebno je, njene nasvete vsaj poslušati in se vsaj navidezno interesirati za njene želje. Toda Angleži in Američani morajo na drugi strani postopati obzirno tudi z Abesinijo, čeravno v resnici težijo za tem, da bi v tem delu Afrike zasedli sami čim trdnejše mesto. Za Britanijo je važno učvrstiti lastne pozicije v Abesiniji, zlasti še zaradi spora z Egiptom v pogledu Sudana in Sueza.

V brzojavki generalnemu tajniku ZN zahteva cesar Haile Selassie popolno aneksijo in dolži Združene narode, da «niso izpolnili še svoje dolžnosti, ker gredo preko načela o samoodločbi narodov». Abesinija namreč zatrjuje, da si želi večina Eritrejcev zedinjenje z Abesinijo.

V teh pogajanjih je jasno le, da se za sam eritrejski narod le malo brigajo in da prevladujejo pri reševanju tega vprašanja interesi velikih sil, ki ga nameravajo rešiti v skladu s svojimi oportunističnimi in aktualnimi potrebami. Kakor kaže, je zlom italijanskega cesarstva v Afriki le neznatno in samo formalno pripomogel k osvobojenju in sreči afriških narodov.

Povojni razvoj reškega pristanišča

Že leta 1948 je reška luka presegla v blagovnem prometu rekordno delavnost pod Italijo, lani pa tudi največji dotlej doseženi promet v zgodovini te luke

Razdejanje pristaniških naprav v zadnji vojni

Ko so jugoslovanski strokovnjaki po osvoboditvi Reke pregledali razdejanje, ki ga je povzročil okupator, so bili nekateri mnenja, da bo trajala obnova luke in njenih naprav najmanj deset let. Nad pet mesecev so morali čistiti luko in dovozne poti, da je lahko pred petimi leti, 19. oktobra 1945, vpluli v reško luko in pristal na sušaški obali prvi jugoslovanski parnik. To je bil potniško tovorni parnik «Plavnik» (danes «Užice») s 3780 ton nosilnosti. Pripeljal je samo 69 ton Unrinega blaga. To so bile prve tone tovora, ki so bile izkrcane v luki po osvoboditvi. V reškem bazenu pa je šele 13. januarja 1946 pristal prvi parnik in sicer tovorni parnik «Ivan» (današnji «Zužemberk») z 2000 ton nosilnosti.

Šele po očiščenju luškega bazena in odstranitvi dela ruševin je bilo mogoče misliti na začetek obnovitvenih del. Okupator je na begu uničil 96% operativne obale sušaškega bazena in 91% operativne obale reškega bazena. Obnovitvena dela so se začela v velikem obsegu: najprej so obnovili Supilovo obalo na Sušaku in Zagrebško obalo na Reki, ki sta bili usposobljeni za promet leta 1946. Danes izvršujejo v luki poslednja obnovitvena dela. Na Sušaku obnavljajo veliki lukobran, ki bo hkrati razširjen za 5 m in bo imel poleg treh železniških tirov pet velikih premičnih žerjavov. V reškem bazenu pa sedaj obnavljajo Ljubljansko in potniško obalo. Obnoviti bo treba le še reški lukobran, nakar bo obnova reške luke zaključena.

Reška luka, ki je sedaj združena s sušaško, je dobila po osvoboditvi vse pogoje za nagli napredek in razvoj. Medtem ko so pod Italijo le umetno vzdrževali promet v reški luki (ki pa nikoli ni dosegel niti polovice prometa iz leta 1913, ko je bila Reka glavna luka madžarskega dela avstro-ogrske monarhije), je danes promet v luki že večji, kakor je bil kdaj koli prej. Če upoštevamo, da je dosegel blagovni promet reške luke pod Italijo največji obseg l. 1939, ko je znašal 952.000 ton, medtem ko je v istem letu šlo čez sušaško luko 568.000 ton blaga, tedaj nam primerjava prometa v zadnjih letih s prometom v letu 1939 pokaže naslednjo sliko:

leta 1939	1,520.000 ton
» 1946	622.500 »
» 1947	970.600 »
» 1948	1,659.400 »
» 1949	2,179,300 »

Že leta 1948 je reška luka v blagovnem prometu presegla rekordni promet pod Italijo, lani pa tudi največji dotlej zabeleženi promet v letu 1913 (za eno šestino). Promet v luki pa se nadalje dviga. Vsak dan opravlja v luki blagovne operacije 17 do 20 prekooceanskih ladij, domačih in tujih, včasih pa se njih število dvigne celo na 30 in še več. Ni redek primer, da znaša tonaža v luki zbranih ladij nad 100.000 ton. Stevilni veliki žerjavi, ki sekar vrste ob operativni obali, omogočajo hiter potek operacij. Se v večji meri kakor blagovni promet, pa se je povečal potniški promet, saj je šlo l. 1939 skozi reško luko le 318.500 potnikov, lani pa 1,424.000. Trgovska mornarica, ki se izpopolnjuje z novimi prekooceanskimi ladjami najsodobnejše konstrukcije, zgrajenimi v domačih in tujih ladjedelnicah, vzdržuje redne plovne zveze s severno Evropo, Bližnjim Vzhodom, severno Afriko ter Severno in Južno Ameriko. V reški luki pa pristajajo tudi linijske ladje tujih paroplovnih družb, saj se 12 inozemskih plovnih linij dotika Reke.

Tako je reška luka postala ena izmed najpomembnejših luk v Sredozemskem morju. Velika prometna zmogljivost reške luke pa je bila odločilnega pomena zlasti v trenutku, ko je morala Jugoslavija po informbirojski blokadi pretežni del zunanje trgovine preusmeriti na morsko pot.

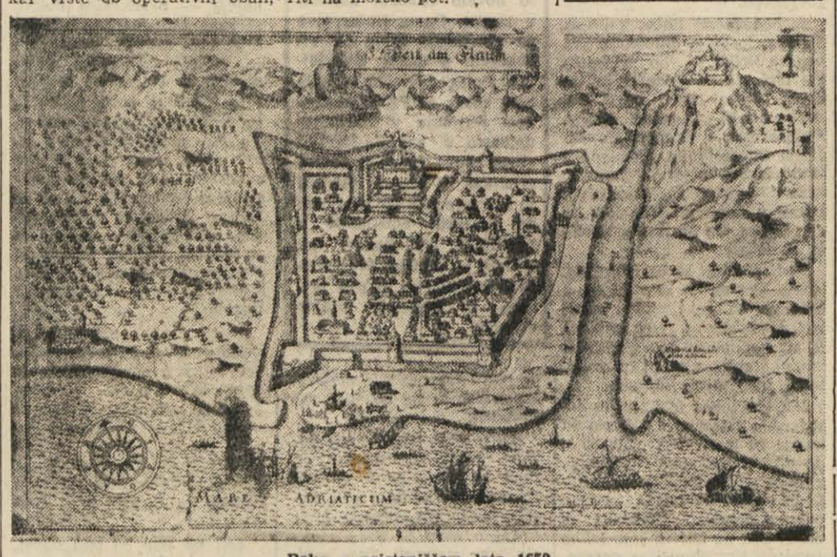

Reka s pristaniščem leta 1650

Jugoslovanski filmi

RDEČI CVET

Nacistična taborišča z vsemi svojimi strahotami smo po vojni že večkrat gledali na filmskem platnu. To tematiko zajema poljski film «Oswjeczin», angleška filma «Zasužnjeno srce» in «Leseni konj» ter številni dokumentarni filmi. Isto tematiko obravnava tudi novi jugoslovanski film «Rdeči cvet». Vendar je kljub isti tematiki, neka bistvena razlika med jugoslovanskim filmom in med ostalimi filmi te vrste.

Jugoslovanski film «Rdeči cvet» ima pred njimi veliko prednost, da ga prepaja neka borbena vedrina in prodornost misli in dejanj. Nezlomljive težnje jetnikov po osebni svobodi se zlivajo s težnjami po osvoboditvi zasužnjene domovine. Tudi misel na beg se prepleta z željo, da bi prispevali k borbi, ki jo bijejo tovariši doma.

Vsebina filma je vzeta po romanu Otona Bihajlija Merina «Na svidenje v oktobru». Predelava romana v scenarij je bilo težko delo, ker roman «Na svidenje v oktobru» ni zgrajen na eni zgodbi, temveč na celi vrsti zgodb in zaokroženih dogodkov. To se filmu tudi pozna, vendar ne šibi njegove elementarne moči, s katero deluje na gledalca. Posvečen je ujetnikom vseh narodnosti, ki so trpeli po nacističnih taboriščih.

Nastopajoče osebe so jugoslovanski vojaki, oficirji, generali, ki jih je ob zlomu stare Jugoslavije Hitlerjeva vojska zajela in odpeljala v jetništvo.

Nacistični vojni stroj jih potrebuje. Služijo naj ciljem velike Nemčije, če ne, bodo ginevali od lakote. Zmašinizirani nemški soldat se ne sprašuje — čemu, zakaj? Njegova strojnica strelja brez predhodnega prestopka ujetnikov in budi v ujetnikih še večji odpor proti nasilju.

Nacisti vedo, da složnim ne bodo mogli do živega. Gestapo deluje v osebi lagerškega kapetana. Ta išče ljudi, ki bi bili pripravljeni, da gredo v nemško vojsko, išče človeka, ki bi te ljudi med ujetniki izbiral. Najde ga v starem generalu, ki je zavrgel domovinski ponos in je gluh za dogajanja v domovini. Toda tudi partija je budno na straži. Med ujetniki je že organizirala odpor proti generalovemu izdajstvu, proti pogubnim načrtom, ki jih ima nacistični štab. Iznajdljiva je v vsem. Na skrivaj se poslušajo vesti iz bojišč, ki gredo potem med ujetnike. Preko ruskih internirank postavlja zvezo z ruskimi ujetniki. Poraz nemške vojske jih ne sme najti nepripravljene. Tudi oni hočejo prispevati k pogumu Hitlerjeve pošasti.

Vpliv partije se širi. V noči, ko zavezniški avioni bombardirajo bližnje mesto in letijo njihove bombe tudi na taborišče, se Blažu posreči zbežati. Preko grebenov Karavank se vrne v domovino in postavi zvezo z borci narodno osvobodilne vojske. V taborišču je praznik, ko zvedo, da je srečno prispel. V kruhu so s paketom prejeli to vest. Od onega, kar jim od doma pošiljajo dobra srca, dajo ruskim tovarišem.

Partija ima povsod svoje ljudi, ki so pripravljene umreti za narodovo svobodo in srečo. «Moja usta so se za vedno zaprla!» pravi ujetnik, ki so ga pri kurirski obveščevalni službi zasačili. Na sestankih se razpravlja o uspehih osvobodilne vojske. Govornik menja smer svojega govora, čim je nevarnost bližu. Moč partije je tako velika, da se jim posreči organizirati prireditev in pritegniti zanjo zanimanje lagerskega štaba. Med tem se dvema pogumnima tovarišema posreči, da se vtihotapita v samo kapetanovo delovno sobo in najdeta spisek komunistov, ki mu ga je oskrbel izdajalski general.

Zavezniška armada se bliža. V temni noči pobegne nacistični štab iz taborišča. Bivši ujetniki prevzamejo oblast. Oborožujejo se z orožjem, ki so ga dolgo na skrivaj zbirali. Izdajalskega generala prevzame paničen strah pred težo lastnih dejanj.

Vse to je zgoščeno v filmu «Rdeči cvet». Vse to, akoravno je grozno in strašno, nosi v sebi veliko zaupanje v napredek človeštva.

DAMIR FEIGEL

SLIKARSKA RAZSTAVA

Tinče Skočir je bil upokojenec. Skromna pokojnina mu ni dovolila najmanjšega skoka preko ojnic. Dve četrti vsako nedeljo. Nič več, nič manj. Prijetni spomin na minulo nedeljo in neučakljivo pričakovanje naslednje sta mu pomagala prenašati morečo vsakdanjost med tednom.

Tako je šlo teden za tednom, dokler ni prišel tudi za Skočirja tisti veliki dan.

Poletje. Sonce je neusmiljeno pripekalo. Da ubije čas in si prikliče z izzidljivim izprehodom potrebno razpoloženje za nočni počitek, je stopal Skočir ves znojen po mestnih ulicah.

Kakor vedno, je tudi to pot mislil na litrček, ki ga je pa moral skrbno porazdeliti na dve nedelji.

V te misli se mu je vrinilo nenadoma trpko spoznanje. «Samo na telo misliš!» si je dejal. «Ali nimaš višjih poletov? Ali te je res sam materializem?» Prav tedaj je šel mimo umetniške razstave. Sklenil je, da jo obišče. Srečen, da uteši z obiskom to svoje nepričakovano hrepenenje, jo je mahnil proti vhodu.

V prostorni veži je spal za mizo vratar. Ne, bil je najbrž blagajnik. Vratarju bi zadostovala stolica. Obisk je bil torej združen z vstopnino. Skočir se ni hotel vrniti. Izobrazba stane. Segel je v žep po listnico, da se oddolži za svoje izobraževanje v umetniškem svetišču.

Blagajnik za mizo tik vhoda je pa spal, spal je tako trdno, da Skočirju ni dalo srce buditi spečega blagajnika. Saj lahko plača vstopnino tudi potem, ko bo zapuščal razstavo, vstopnina se izpremeni v izstopnino in on navaden meščan, obogati na ta način slovenski jezik z novo besedo, z novim pojmom.

Sosed Trpin, ki si je bil že ogledal razstavo, ga je prav sinoči opozoril na lepo, večjo sliko brž v prvi dvorani na desni od srednjeveškega kamina blizu okna. «Perice ob reki» so izredno lepa slika, ki je sama vredna dve vstopnini, je zatrdil sosed.

Tu je srednjeveški kamin blizu okna. Tu torej naj bi visela tista krasna slika, ki jo je Skočir sinoči, preden je bil zaspal, v polsnu tako jasno videval pred sabo: tri perice, ena je žmikala, druga izplakovala, tretja izžemala. Skočir je iskal perice, toda iskal jih je zaman. Seveda utrudile so se in odšle po končanem delu domov, se je pošalil. Toda njegovo oko je še večno begalo po okolici srednjeveškega kamina. Na mestu, označenem mu po sosedu, je visela popolnoma drugačna slika. Listič v desnem spodnjem kotu slike je zatrjeval Skočirju, da je to «Gozdna steza ob prvem zoru». Sam se še ni bil odločil ne za «Perice ob reki» ne za «Gozdno stezo ob prvem zoru». V mislih je obrnil sliko, postavil se je bil tako rekoč na stališče oziroma visišče pajka pod stropom in glej, slika je predstavljala: «Skrbno gospodinjo, ki pripravlja svojim otrokom zajtrk». Šele obrnjena slika ga je prepričala, da je bil zabredel v oddelek, kjer so razstavljali futuristi svoja dela. Po tej ugotovitvi se je postavil kratko in malo na glavo in motril vse razstavljene slike na tem oddelku s tega naglavnega stališča, krstil jih po svojem nazivanju in se kmalu prepričal po pregledu seznama, da ni bil pogodil niti ene slike. Njegovo «Venero v kopeli» je n.pr. označeval imenik kot «Ugasujočo smotko», njegova «Vaška šivilja» pa naj bi bila po istem izkazu «S smučmi v dolino».

Skočir se je vedno bolj razvnemal. Kaj je pravilno, kaj resnično? Kar je gledalo in videvalo njegovo oko na platnu, ali kar je označeval izkaz?

Se en pogled na desno, še en pogled na levo in Skočir se je kot pametnejši umikal futurizmu in zapuščal ves zmeden počasi svetišče.

Futuristi kvarijo okus za lepoto navdušujočemu se ljudstvu se je jezil Skočir. Sicer pa naj se izživljajo po svoje, se je polagoma umirjal. On sam ne prepreči futurizem, ki pojde preko njega po svoji poti. Ljudstvo se bo že znalo samo braniti. Potolažen in zadovoljen se je bližal Skočir veži. Stol za mizo ob vhodu je bil to pot prazen. Vhodna vrata zaprta. Kaj, celo zaklenjena! Nepreračunljiva in nepodkupna usoda ga je bila obsodila na prisilno izobraževanje za dobo ene cele noči v hramu umetnosti, v svetišču desete modrice, modrice slikarstva. In zakaj taka kazen? Ker ni bil plačal vstopnine. Vsaka šola stane, mimo te resnice se ne zmuzne noben zemljan.

Lepo se da modrovati, a vsa modrost ne pomaga nič, z njo ne odpreš zaklenjenih vrat. Skočirjev sosed bi si že znal pomagati in še vesel bi bil, da ga je bila usoda zaprla k trem «Pericam ob reki». Sedaj še gre. Dan se počasi nagiblje k večeru. Toda čez dve uri. Tema bo postajala vedno večja. On pa sam v prostornih dvoranah, sam v temnih sobanah, sam na «Gozdni stezi», ki jo razsvetljuje ne prvi zor, pač pa edino le «Ugašujoča smoka» iz uradnega seznama.

Ali res ni nobenega drugega izhoda? Ni ga, kajti, žal, so tudi velika steklena vrata na dvorišče zaklenjena.

Skočir je sedel na stol za mizo ob zaprtem vhodu. Prigovarjal si je hladnokrvnost, kajti te tako lahko obvlada položaj.

Dve možnosti mu ostajata. Priklicati ljudi, da ga rešijo iz tako prostrane palače, ali pa prenočiti v najobsežnejši preči. Prvo je tvegano, drugo nerodno. Če stopi v prvem nadstropju na hodnik sredi pročelja, ga res takoj opazijo šetalci, obvesti policijo in izpraševanja in zapisnikov ne bo ne konca ne kraja. Pred vsemi uradnimi čini, od navadnega orožnika do šefa samega, se bo moral zagovarjati in nehote lahko spravi v zadrego še blagajnika, ki je bil zaspal na svojem službenem mestu v uradnih urah. Kako lahko izgubi ta lahkomiselni uradnik službo. Uradnik brezposeln, vsa njegova družina pahnjena v bedo in kdo bo odgovoren za vso to nesrečo, če ne on, blebetavi Skočir. Ne, zaradi morebitnih nedolžnih otročičev ne ovadi nemarnega uradnika.

Preostaja mu torej edino še prenočevanje v poslopju, ki mu nudi za eno samo noč nič manj ko dvajset dvoran in sob. Pri vsej razsipnosti glede prostornine bo moral spati z glavo počivajočo na mizi.

Skozi majhna stranska vratca, ki jih Skočir zaradi poluteme ni bil prej niti opazil, je stopil v vežo z nasprotne strani neznanec. Mahnil jo je takoj k zakasnelemu obiskovalcu ob mizi. Skočir je začel takoj opravičevati svojo navzočnost ob tej nenavadni uri z neoviranim vstopom na razstavo, neoviranim pa zaradi spečega blagajnika prav pri tej mizi.

«Tisti blagajnik sem bil jaz», je dejal došlec, «jaz sem namreč čuvaj razstave. Že štiri dni čakam, da prižene želja po umetnosti kakega meščana na razstavo, a zaman. Razveselil sem se torej vašega prihoda, a se istočasno zbal, da me prezgodaj zapustite. Podaljšati sem si hotel vašo družbo, hlinil se spečega, zaklenil za vašim vstopom vrata in si tako privoščil izpremembo v tem dolgočasnem vzdušju. Sedaj pa stopiva v najbližjo gostilno, kar preko trga. Osem krčem je v območju dveh sto korakov. V vseh so pivci. V dveh celo prepevajo. Prav na razstavo prihajajo njihove popevke. V umetniški razstavi sva pa sama — Jaz zaradi poklica, edino vi zaradi umetnosti. Bog vas živi! Takega edinstvenega gosta treba počastiti!»

In Skočirja je vlekla nepremagljiva sila, ki se mu ni bila niti predstavila, kakor je to običaj, in ki si ji ni upal upirati, ker je bila uračna, v gostilno. Popila sta litrček rujnega. Ker je plačal zapitek čuvaj, da se oddolži za uspelo izpremembo v svoji dolgočasni in enolični službi, se ni bil prav nič izpremenil Skočirju njegov spored za bližnjo nedeljo.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Podružnica uredništva in uprave Primorskega dnevnika v Gorici - Ul. Silvio Pellico 1|II. nadst. - Telefon 11-32

Sladkor in „prosta cona"

Nesmiselne pristojbine in vprašanje uvoznega dovoljenja

Koliko bolj se prosta cona stara, toliko bolj zapraševo je ozračje okoli nje. Upravljanje goriške proste cone je namreč zaradi tolikih nepravilnosti, ki izvirajo ali iz premajhne razgledanosti upraviteljev ali iz osebnih denarnih interesov, dvignila med domačo javnostjo, predvsem med delovnim prebivalstvom veliko prahu — očitkov na njihov račun, da ne moremo neopaženo mimo, ne da bi tudi mi povedali svoje mnenje.

Znano je, da je ustanovitev proste cone v Gorici narekovalo izredno slabo gospodarsko stanje, ki je nastalo zaradi odvzema obsežnega zaledja po nenaravni politično-teritorialni razmejitvi. O tem smo si vsi na jasnem in najbrž ne bo treba kdo ve koliko poudarjati.

Krstni botri so že ob samem rojstvu tega organa za odstranitev ali bolje rečeno omiljenje bede in brezposelnosti, uporabili star način, ki je značilen za vsako prosto cono, po katerem prihaja blago za potrošnjo brez carine. V tem je tudi smisel goriške proste cone.

Prosta cona je danes dejstvo. Živi, ali bolje rečeno — živari.

Blago prihaja iz inozemstva in z domačega tržišča. Sladkor na primer, ki je poleg kave edini predmet široke potrošnje, dobivamo iz Poljske, Češke, Anglije pa tudi z italijanskega trga. Kot drugi predmeti tudi sladkor ne bi smel biti podvržen carini («tassa sfioramento», s katero država čuva domačo produkcijo).

Vendar ni tako. To nam povedo podatki, ki jih ima na razpolago upravni organ proste cone. Iz njih je razvidno ravno obratno, in sicer to, da v konkretnem primeru sladkor ne prihaja v skladišča proste cone preko carinske pregrade brez carine, ampak da financa poskrbi, da se za sleherni kilogram sladkorja plača carina, ki se trenutno suka od 20 do 30 lir za kilogram.

Nastane vprašanje: ali imamo prosto cono, kjer financa izvaja nobene pravice, da sladkor ocarini, ali pa nimamo proste cone in pustimo zato finančnim organom svobodne roke.

Po vsem tem, kar smo navedli in kar popolnoma odgovarja dejanskemu stanju, moramo po logiki upravičeno sklepati, da imamo prosto cono na papirju, v stvarnosti pa o njej ni ne duha ne sluha.

Zato je tudi vsako govoričenje o prizadevanjih upravnih organov proste cone za dobrobit prebivalstva puhla fraza, od katere prebivalstvo na splošno, brezposelni pa še celo ne morejo nič ugrizniti.

Želeti bi bilo, da občinski odborniki in svetovalci, ki so na sedanjem zasedanju občinskega sveta sklenili, da bodo pregledali delovanje proste cone in poskrbeli za njeno izboljšanje, predvsem ugotovili ali prosta cona dejansko obstaja ali ne, kajti če neka stvar ne služi svojemu namenu, potem po zdravem razglabljanju sledi, da je praktično ni.

Obenem pa naj malo potrkajo na svojo vest in ugotovijo, kam so šle milijarde lir, ki so bile namenjene v prid prosti coni.

To je samo ena izmed tolikih nepravilnosti, ki so nastale s pojavom goriške proste cone in za katere nosijo polno odgovornost ljudje, ki so kumovali temu mrtvorojenemu otroku.

Nič manj žgoče ni drugo vprašanje ki je prav tako nastalo s pojavom proste cone.

V mednarodni trgovini je vlada tisti odločujoči faktor, ki sklepa trgovinske pogodbe z inozemstvom. Vendar vlada sama ne trguje. Nadaljnje poslovanje, to je izmenjavo ali nabavo blaga prepusti veletrgovcem, da lahko nakupijo v tuji državi, s katero je bila pogodba sklenjena.

Kot je v zahodnem svetu svobodna trgovina zgrajena na temelju konkurence, tako je konkurenca vezana na poznanstvo, zveze in končno korupcijo, zlasti tedaj, ko gre za zaslužek milijonskih vsot.

Komu italijanska vlada da koncesijo za nabavo blaga v inozemstvu na osnovi trgovinskega sporazuma, to je, kot smo že rekli, odvisno od dobrih zvez. Navadno dobijo te stvari v roke že priznani veletrgovci, po poznanstvu ali pa si jih ustvarjajo po narodnem pregovoru «denar je sveta vladar».

Nas ne briga, če italijanski veletrgovci nabavljajo blago za druge kraje Italije; za nas je važno predvsem to, da pošiljajo prav isti italijanski veletrgovci blago tudi v prosto cono, ker italijanski upravni organi nočejo upoštevati pravične zahteve goriških veletrgovcev in jim dati uvozna dovoljenja. S takim svojim ravnanjem kaže italijanska vlada svoje diskriminacijsko ravnanje do goriškega gospodarstva, kar prav gotovo ni v korist proste cone predvsem pa ne v korist domače trgovine.

Goriški veletrgovci imajo dovolj sredstev, kot domačini pa imajo tudi privilegij za uvozna dovoljenja, katerih jim vladni krogi nočejo dati, ampak jih dajejo raje «starim odjemalcem» in puščajo ob strani tiste, ki so prvi poklicani, da vodijo gospodarstvo goriške proste cone.

Ta groba napaka se ponavlja že dve leti in vendar vladne oblasti nočejo odpreti ušes in ugoditi pravični zahtevi naših gospodarstvenikov.

Kaj bi se zgodilo, če bi goriški veletrgovci imeli uvozna dovoljenja?

V tem primeru bi odpadel dobiček, katerega imajo sedaj trgovci z uvoznimi dovoljenji v višini od 15 do 25 lir na kg, kar bi praktično pomenilo, da bi bil sladkor za toliko lir cenejši, ali bi vsaj ta «marža» bila nižja, kar bi bilo v korist potrošnika.

Naravno je, da take vesti krožijo med javnostjo, vzbujajo nezadovoljstvo in povzročajo komentarje na račun vlade, o kateri pravijo, da dela korupcijo na škodo goriških veletrgovcev, predvsem pa na škodo prebivalstva, ki si je toliko obetalo ob ustanovitvi proste cone.

Obratovanje občinske klavnice

Goriško županstvo sporoča, da bo občinska klavnica s 1. decembrom t. l. obratovala ob ponedeljkih, torkih in sredah od 8 do 12, ob četrtkih in pekih od 8 do 13 in ob sobotah pa od 9 do 11.

Danes gre podgorski pevski zbor k Sv. Ivanu

Danes popoldne ob 15 gre pevski zbor iz Podgore k Sv. Ivanu pri Trstu, kjer ga bodo v gostilni zaslužnega prosvetnega delavca Kozmine počakali tržaški prosvetarji. Zboru se bodo priključili tudi člani podgorskega prosvetnega društva in jih bo vseh skupaj okrog sedemdeset. V gostilni nameravajo Podgorci tržaškim gostom najprej zapeti in nato zaključiti izlet s plesom.

KINO

VERDI, 14.30: «V nebeškem kraljestvu», S. Reggiani.

VITTORIA, 15: «Srca brez mej», G. Lollobrigida in R. Vallone.

CENTRALE, 15: «Severovzhodni vitezi», J. Wayne.

MODERNO, 15: «Mladina ubija», J. Hanley.

EDEN, 14.30: «Zadnji dnevi Pompejev», G. Marshall.

Predavanje o slovenski glasbi

V sredo ob 20 je bilo v prostorih Glasbene šole na Kornu št. 8 glasbeno predavanje o slovenski glasbeni kulturi od naselitve do leta 1850. Udeležba je bila številna. Predavatelj nas je v dobro pripravljenem predavanju seznanil s celotno glasbeno umetnostjo preteklé dobe, predvsem o razvoju, ki jo je naša glasba prebredla iz prvih časov ob naselitvi pa do vzpona sredi 19. stoletja.

Kakšna je bila glasba starih Slovenov in kakšne inštrumente so uporabljali ni znano. Finžgar je sicer v svojem romanu Pod svobodnim soncem omenil plunko, vendar nihče ne ve, kakšno obliko je imel ta inštrument. Skozi srednji vek se je tako inštrumentalna kakor tudi vokalna glasba utopila v glasbenem svetu, ki se je s pomočjo krščanstva razširil tudi v naše kraje, ter izgubila značilne slovenske motive.

Med prvimi slovenskimi glasbeniki, ki so dosegli svetovni sloves, je bil Gallus - Petelin. V času reformacije je tudi Trubar dajal nauke, kako je treba peti. Po njem «kričanje bog ni z dopadenjem poslušal». Iz protireformacije je znan škof Tomaž Hren. Iz poznejših let pa je omenil skladatelje za pevske zbore, Zupana, ki je napisal prvo opero Belin itd.

Ob zaključku predavanja je domača pevka ponazorila predavanje s nekaterimi pesmimi. Na Prešernov tekst pesmi Dekletom in Sila spomina je zapela skladbi Kamila Maška in Vilharjevo Zmaga ljubezni iz njegove operete Jamska Ivanka.

— —

Miklavževanje SPD

V četrtek zvečer 7. decembra bo Miklavž obiskal Slovensko planinsko društvo v Gorici. Sprejem tega poslanca bo SPD priredilo v prosvetni dvorani v Pevmi. «Prošnje» za darila iz nadzemeljskega kraljestva sprejema gospodar SPD Peter Čermelj na Kornu. Ker je Miklavž že v letih in bo ta dan verjetno že tudi utrujen od svojega obiska na svetu, bo v pevmski dvorani, za zaključek svojega dobrodelnega dela obdaril izključno člane SPD.

SEJA OBČINSKEGA UPRAVNEGA ODBORA

Za popravilo ure na pokritem trgu sto sedemdeset tisoč lir

Pretekli teden je občinski upravni odbor imel v beli dvorani županstva dve seji, na katerih so odborniki pod predsedstvom župana razpravljali predvsem o vprašanjih notranje uprave. Potem ko so določili prihodnjo sejo jesenskega zasedanja občinskega sveta, ki bo v torek 28. t. m. v dvorani deželnih stanov na gradu, je odbornik dr. Levi podal poročilo o iniciativi pokrajinskega Rdečega križa, ki namerava vpeljati zdravniško pomoč, katere se že poslužujejo osnovnošolski otroci, tudi na srednje šole. V svojem poročilu je dr. Levi jasno prikazal vse koristi zdravniške pomoči srednješolcem, ki bo omogočila kontrolo zdravstvenega stanja vseh dijakov in odborniki so v tej zvezi sklenili, da bo občina za poslovanje omenjenega ambulatorija letno prispevala 300 tisoč lir.

Nato so odborniki proučili prošnjo telefonske družbe TELVE za odstopitev zemljišča, na katerem bi TELVE zgradila stavbo z dvajsetimi prostori, v katerih bi se nastanili njeni nameščenci. Upravni odbor je prošnjo v glavnem sprejel. Občina bo namreč odstopila zemljišče v Ul. Brigata Pavia, ki je bivša last Bolaffia, in to po ceni, ki jo je določila že za druga zemljišča oddana v gradbene namene. Nadalje so razpravljali o uporabi telovadnice Goriškega telovadnega društva s strani dijakov mestnih šol, v glavnem so v tej zvezi sklenili, da bodo omenjenemu društvu za uporabo telovadnice plačali najemnino, in to samo še za šolsko leto 1950-51 v upanju, da bodo nato našli primernejšo rešitev tega vprašanja.

V zvezi s popravilom ure na pokritem trgu so odborniki, upoštevajoč izdatek 170 tisoč lir, ki ga zahteva to delo, sklenili, da se bodo na to povrnili in proučili še druge možnosti rešitve tega vprašanja.

Pred zaključkom prve in druge seje so se še pomudili pri pretresanju nekaterih točk dnevnega reda prihodnjega zasedanja občinskega sveta. Pri otvoritvi zadnje seje pretekli petek je župan dr. Bernardis s kratkim govorom počastil spomin preminulega filologa prof. Lorenzonija.

SV. ANTON

PRVA KULTURNA PRIREDITEV v dvorani novega zadružnega doma

Prosvetno društvo iz Vanganela, ki je imelo nastopiti danes v domači vasi, bo raje prav ta dan ob 15. uri imelo kulturno prireditev pri Sv. Antonu. Uprizorili bomo Linhartovo dvodejanko «Županova Micka».

Kakor smo že poročali, so pri Sv. Antonu komaj zadnjo soboto pokrili dvorano novega zadružnega doma. V tekmovalnem zanosu so se zadnje dni potrudili, da so ometali stene, položili nov pod in tako pripravili dvorano za nastop Vanganelcev. S tem so pripomogli, da bo ta prostor služil prvič praznovanju in dvigu tedna slovenske kulture.

Dramska družina Prosvetnega društva «Primorje» v Vanganelu je docela samostojno pripravila to uprizoritev. Sama je tudi oskrbela narodne noše in drugo. Po tem prvem nastopu pri Sv. Antonu bodo igrali isto igro še v domači vasi in gostovali z njo še v drugih krajih.

Na jutrišnji prireditvi pri Sv. Antonu bo nastopil tudi domači pevski zbor z več pesmimi. Po končanem kulturnem sporedu pa bo prosta zabava, pri kateri bo igrala tudi domača godba. Ves dobiček te prireditve bo šel v korist novoletne jelke in s tem za nakup daril deci in pionirjem od Sv. Antona in bližnjih vasi.

Poslužujte se krajevnih ambulant

Okrajni zdravnik vrši ambulančno službo v krajevnih ambulantah po naslednjem sporedu:

DEKANI: vsak torek od 15. ure dalje;

OSP: vsako drugo sredo od 15. ure dalje;

MAREZIGE: vsak četrtek od 15. ure dalje;

SMARJE: vsak petek od 15. ure dalje.

Teh ambulant se lahko poslužujejo: svojci zavarovancev, ki morajo predložiti bolniški list, vsi invalidi in njihovi svojci, vsi tisti, ki zanje plačuje socialno skrbstvo Ti morajo imeti potrdilo pristojnega krajevnega LO, ki ga morajo vsake tri mesece obnoviti. Vsi ostali iz zadružnega in privatnega sektorja.

ISTRSKI DNEVNIK

Podružnica uredništva Primorskega dnevnika v Kopru - Ul. Cesare Battisti 2 - Telefon 70

Uspehi tekmovanja v tednu za višjo storilnost dela

Ne vemo kaj vzbudi v človeku večje zadoščenje kot zavest, da je s svojim ročnim ali umskim delom pripomogel do izboljšanja življenja sebi in še drugim. Prav gotovo ga ni novega človeka, ki ne bi želel tekmovati za ta veliki cilj. Tako tekmovanje je v skladu z naravnim razvojem. Na svetu, v naravi tekmuje vse. Če vzamemo samo primer iz gozda vidimo, da se tudi tu tekmuje, tekmuje za prostor pod zemljo, tekmuje za prostor in svetlobo nad zemljo.

Tako tekmovanje se je razvijalo na podeželju med kmeti, kdo bo imel boljše pridelke, lepšo živino, več sadja in podobno. Kmet se je čutil ponosnega, če je lahko oddal kupcu debelega vola ali mastnega prašiča.

Še večjega pomena je tekmovanje v današnjih časih. Grozodejstva nacifašističnega terorja so povsod zapustila polno razvalin in opustošenja. Vsi zavedni ljudje v okrožju so odlično prijeli za delo, da bi tako čimprej zabrisali vse sledove razdejanja.

Skupno z obnovo podeželja so rasle potrebe po novih gradnjah. Kaj kmalu se je pokazala potreba po dobri strokovni delovni sili. Te imamo še vedno premalo. Da se temu odpomore, je okrajni odbor ES že večkrat organiziral tekmovanje za višjo storilnost dela, ki je pokazalo zelo dobre uspehe.

Tudi v tednu tekmovanja za višjo storilnost dela, ki je bil od 13. do 19. novembra, so posamezne brigade zidarjev in pomagačev dosegle zelo lepe uspehe. Tako sindikalna podružnica «Edilit», ki je tekmovala pri novi vinski kleti v Skocijanu z dvema brigadama. Prva brigada, ki jo je sestavljalo šest zidarjev in trije pomagači, je pri grobem in dokončnem obmetavanju zidov presegla normo za 164 odst. Druga brigada sestavljena iz 4 zidarjev in enega pomagača, je pri grobem obmetavanju zidov presegla normo za 127 odstotkov.

Pri gradnji osnovne šole v Bertokih so tekmovale ves dan tri brigade. Prva, sestavljena iz dveh zidarjev in treh pomagačev, je v delovnem dnevu zgradila 10.36 kub. metrov opečnega zidu in presegla normo za 244 odst. Druga brigada dveh zidarjev in treh pomagačev je zgradila v delovnem dnevu 8.57 kub. m opečnega zidu ter tako presegla normo za 216 odst. Tretja brigada dveh zidarjev in treh pomagačev je v istem času zgradila 7.08 kub. m opečnega zidu in presegla normo za 173 odst. V opekarni Nardone pri Izoli so tekmovale 4 brigade in presegle normo za 104.4 odst.

Sindikalna podružnica cestarjev v Kopru je tekmovala na cesti Križišče - Rižana. Tekmovalo je 61 tovarišev, ki so od zadanih 700 opravili 916 ur in prekoračili normo za 30 odst. Izkopali so skupno 169 kub. m zemlje in jo pripeljali z ročnimi vagončki na daljavo od 50 do 100 m. 8 delavcev pa je iztovorilo v 64 urah 64 ton bituma .

Tekmovanja so se udeležili tudi delavci gradbenega podjetja v Semedeli s štirimi brigadami. Brigada tesarjev je pod vodstvom tovariša Steffeta presegla normo za 25 odst., brigada zidarjev, ki jo je vodil tov. Marc pa je presegla normo za 46 odst. Ostali dve brigadi sta presegli normo za 20 odst., tov. Lukežič in tov. Zucca za 12 odst.

Te sindikalne podružnice so tako pokazale, da se z organiziranim delom lahko dosežejo veliki delovni uspehi, ki služijo za zgled vsem tistim, ki še ne razumejo pomena socialističnega tekmovanja.

Bertoki

Za teden naše kulture

Ob navzočnosti velikega števila ljudi smo imeli v četrtek zvečer slavnostno otvoritev tedna slovenske kulture. Tovarišica učiteljica Prelogova je imela predavanje o zgodovini slovenske besede. Predavanje so dopolnjevali z raznimi citati naših pesnikov in pisateljev tov. Golob Zlata in dijaki Kmetijske šole. Ljudje so z velikim zanimanjem sledili predavanju.

V petek zvečer smo odprli razstavo slovenske knjige. Na razstavi so knjige prosvetnega društva in tovarišice Prelogove. Kot redkost so na razstavi tudi zelo stare knjige iz leta 1700, katere je tovarišica Prelogova ohranila pred uničenjem skozi vso dobo fašizma. Zato so kot dragocen spomenik, ki je ostal kljub vsemu zatiranju in terorju. Ko so nekateri iz strahu zažigali knjige, so jih drugi pogumno skrivali in čuvali kot zaklad.

Včeraj zvečer smo imeli pionirsko kulturno prireditev, v ponedeljek pa bo zvečer predavanje o socialistični preobrazbi našega podeželja. Na dan republike dne 29. novembra pa bo slavnostna akademija ob sodelovanju pevskega zbora, pionirjev in vojakov JA.

Tako bomo pokazali kako visoko cenimo vse, kar je naše, vse, kar smo z žrtvami mnogih življenj očuvali uničenju in danes v svobodi rase v mogočno kulturno stavbo po vseh vaseh in mestih Istre.

Izola

Tekmovanje v počastitev volitev SIAU v tovarni Arrigoni

Dne 17. novembra je v tovarni Arrigoni 28 brigad začelo tekmovanje za višjo storilnost in za varčevanje materiala. Do sedaj je najboljša VI. brigada, ki dela v oddelku za čiščenje rib.

Tekmujejo tudi po vseh ostalih oddelkih in sicer sodarji, mizarji in drugi. Na zaključni dan tekmovanja dne 10. decembra bodo razglasili 12 tovarišev za udarnike.

Z dviganjem kulturne ravni širokih ljudskih množic pospešujemo izgradnjo socializma.

EDVARD KARDELJ

Boni za drva

V preklicu Okrajnega odbora ES Koper da se razveljavljajo vsi dosedanji izdani boni za drva, ki jih posedujejo poglavarji družin, se je vnesla pomota. Boni se ne razveljavljajo, temveč se bodo realizirali. Pri tem moramo opozoriti vse tiste, ki posedujejo te bone, naj jih do 1. decembra t. l. dostavijo podjetju «Gorivo», oziroma delavci iz Izole v poslovalnico «Goriva» v Izoli, kakor tudi delavci iz Pirana v poslovalnico «Goriva» v Piranu, Portorožu itd., da bodo te prodajalne drv lahko ugotovile koliko bonov ni še realiziranih, nakar bo podjetje «Gorivo» poskrbelo, da se bodo vsi stari boni čim prej realizirali.

OKRAJNI ODBOR ES KOPER

V počastitev praznika republike fotografska razstava Ljudske tehnike

Za praznik dneva republike organizira okrajni odbor Ljudske tehnike fotografsko razstavo o izgradnji socializma v našem okrožju. Razstava bo otvorjena dne 29. novembra v Piranu.

Zvečer pred praznikom republike bodo v obalnih mestih v Kopru, Izoli in v Piranu regate. Vsi čolni bodo okrašeni z zastavami in balončki.

Sprememba voznega reda na avtobusni progi Piran - Koper

Avtoprevozno podjetje Adria v Kopru sporoča, da je ukinjen avtobus z odhodom iz Pirana ob 23. uri. Namesto te je upeljana nova zveza s sledečim urnikom:

Odhod iz Pirana ob 4. uri, iz Portoroža ob 4.10, iz Strunjana ob 4.20, iz Izole ob 4.30, prihod v Koper ob 4.45.

Gospodarska, socialna in politična vprašanja na predvolivnih sestankih v Kopru

Močno predvolivno gibanje čutimo tudi v Kopru na raznih bazah. Tako smo imeli dobro obiskano predvolivno zborovanje v Bosidragi, katerega se je udeležilo okoli 160 oseb. Na sestanku so obravnavali volivci v glavnem krajevna gospodarska, socialna in politična vprašanja.

Pri tem zborovanju je poročal tov. Pavlič in prikazal veliko razliko med dohodki ribiča—delavca in lastnika barke. To razliko je predočil na osnovi listin, ki jih je predložil prisotni ribič. S tem v zvezi je bil razkrinkan znani lastnik barke Giovanni Apolonio, ki je nedavno odpustil z dela štiri poštene ribiče, ne da bi jim navedel za to najmanjši razlog. Pač pa je ponosno znal reči, da je on lastnik barke in da sme zaradi tega storiti kar hoče. Seveda je Giovanni Apolonio pozabil, da je postal premožen in da si je pridobil barko le s trudom in s pomočjo žuljavih delavskih rok.

Tov. Pavlič in navzoči ribiči so pokazali tudi na protiljudsko delovanje Mavrilija Vascona, ki se kot Vidalijev podrepnik in agitator kominformistov brezuspešno trudi prepričati ljudi, da pri nas ne gradimo socializma, marveč da se približujemo vedno bolj kapitalizmu. Brihtnost Maurilija Vascona je vzbudila med zborovalci splošen smeh. Tov. Pavlič je pri tem dejal da takšni ljudje niso vredni, da bi jih vpisali v ljudsko organizacijo kakor je SIAU in če bi tudi prosili za vpis, zadošča, da so se s svojim ponašanjem uvrstili na stran reakcionarjev, proti delavstvu, proti ribičem in kmetom, ki so bratsko združeni v vseljudski SIAU trudijo za zgraditev boljše bodočnosti.

V svojem nagovoru je tov. Pavlič prikazal zborovalcem tudi važnost decentralizacije množičnih organizacij, ki bodo v bodoče reševale vse nujne probleme na bazah, kjer člani in članice poznajo do podrobnosti posamezne probleme in tudi vedo kako jih je treba pravično rešiti.

Enako dobro je bilo obiskano predvolivno zborovanje v rajonu Sv. Pieri. Navzoči so se zanimali za vse organizacijske probleme SIAU, še posebej za volitve. Začasni bazni odbor je predložil zborovalcem kandidatno listo, ki so jo na predlog navzočih demokratičnih meščanov izpopolnili še z nadaljnjimi šestimi kandidati. Celotno listo, ki je bila nato odobrena soglasno. Navzoči so stavili še nekatere druge predloge, ki so bili prav tako soglasno sprejeti. To kaže zanimanje prebivalstva omenjenega mestnega rajona, ki noče zaostajati za ostalimi rajoni niti pri ureditvi gospodarskih odnosno političnih vprašanjih.

Vnela se je zanimiva diskusija o delitvi mleka pri podružnici v Drevoredu XX. septembra. Zborovalci so ostro kritizirati ravnanje ondotne prodajalke, ki gleda samo na to, kako bi prodala čimveč mleka v prosti prodaji, s čimer pusti brez mleka delavce in njihove družine. Ob takih prilikah se seveda prodajalka Antonietta Benedetti na proteste izgovarja, da ima pri njej znana družina Sauro stalne privilegije. Volivci so sprožili proti prodajalki Benedettijevi pritožbe o njeni lagodnosti, s katero ostaja v poslovnem času v Trstu, medtem ko jo čakajo v Kopru zaman stranke, ki so prišle po mleko. Umljivo je, da tudi takšne osebe niso vredne, da bi bile vpisane v SIAU in tudi ne bi smele uživati dobrote ljudske oblasti. Zato bi bilo prav, da napravijo pristojni organi konec takšnemu ravnanju.

Program tedna slovenske kulture

DANES 26. t. m.: PD «Primorje» v Vanganelu uprizori v Sv. Antonu Linhartovo «Zupanovo Micko». - V Smarjah gostovanje dramske družine iz Sv. Križa s Standekarjevo trodejanko «Prevara». V Kopru gostovanje SNG iz Trsta z Božičevo dramo «Umik».

PONEDELJEK 27. t. m.: V Kopru uprizoritev Ribičičeve otroške igre «V kraljestvu palčkov».

TOREK 28. t. m.: S sodelovanjem množičnih organizacij priredijo prosvetna društva akademije v čast obletnice ustanovitve Nove Jugoslavije.

SREDA 29. t. m.: V Kopru ob 16. uri koncert godb na pihala na Titovem trgu in ob 19. uri v koprskem gledališču «Večer slovenske pesmi» kot zaključna prireditev tedna slovenske kulture.

Dustolovščine dobrega vojaka Švejka v svetovni vojni

JAROSLAV HAŠEK

13.

PREVEDEL PROF. DR. FRAN BRADAČ
ILUSTRIRAL DR. ROBERT HLAVATY

Na hodniku so se oglasili težki koraki, ključ v ključavnici je zaškripal, vrata so se odprla in policijski stražnik je zaklical Švejkovo ime.

«Oprostite,» je viteško rekel Švejk, «jaz sem tukaj šele od dvanajstih opoldne, tale gospod pa že od šestih zjutraj. Meni se tako ne mudi.»

Namesto odgovora je potegnila Švejka na hodnik močna roka policijskega stražnika ter ga molče odvedla po stopnicah v prvo nadstropje.

V drugi sobi je sedel pri mizi policijski komisar, debel gospod vedrega obraza, ki je rekel Švejku:

«Tak vi ste tisti Švejk? Pa kako ste sem prišli?»

«Prav navadno,» je odgovoril Švejk; «prišel sem v spremstvu gospoda stražnika, ker se nisem dal vreči iz norišnice kar tako brez obeda. To je, ko da bi me imeli za kako zavrženo dekličino z ulice.»

«Veste kaj, Švejk,» je prijazno rekel gospod komisar, «čemu bi se mi tukaj v Salmovki z vami jezili? Ali ne bo bolje, če vas pošljemo na policijsko ravnateljstvo?»

«Vi ste, kakor se pravi,» je zadovoljno odgovoril Švejk, «gospodar situacije. Iti na policijsko ravnateljstvo zdajle zvečer je prav prijeten, majhen sprehod.»

«Veseli me, da sva se pogodila,» je veselo rekel policijski komisar, «ali ni bolje, če se človek s kom pogovori? Kaj ne, da je tako, Švejk?»

«Jaz se tudi z vsakim zelo rad posvetujem,» je odgovoril Švejk; «verjemite mi, gospod komisar, nikoli ne bom pozabil vaše dobrote.»

Spoštljivo se je priklonil ter odhajal s policijskim stražnikom na stražnico. Četrt ure nato je bilo že videti na oglu Ječne ulice in Karlovega trga Švejka v spremstvu drugega policijskega stražnika, ki je imel pod pazduho zajetno knjigo z nemškim napisom: «Arrestantenbuch.»

Na vogalu Spalene ulice sta Švejk in njegov spremljevalec srečala tolpo ljudi, ki so se gnetli okoli izobešenega plakata.

«To je cesarjev manifest o napovedi vojne,» je rekel policijski stražnik Švejku.

«Jaz sem to prerokoval,» je dejal Švejk, «toda v norišnici o tem še nič ne vedo, čeprav bi morali to imeti iz prve roke.»

«Kako mislite?» je vprašal policijski stražnik Švejka.

«Ker je tam zaprtih mnogo gospodov oficirjev,» je pojasnjeval Švejk, in ko sta prišla do nove tolpe, ki se je gnetla pred manifestom, je Švejk zaklical:

«Cesarju Francu Jožefu zdravo! Tole vojno bomo dobili!»

Nekdo izmed navdušene množice mu je potlačil klobuk na ušesa in tako je med zbiranjem ljudstva zopet vkorakal dobri vojak Švejk skozi vrata na policijsko ravnateljstvo.

«Tole vojno bomo prav gotovo dobili, ponavljam še enkrat, gospoda!» S temi besedami se je Švejk poslovil od množice, ki ga je spremljala.

In nekje v daljnih daljavah zgodovine je plavala proti Evropi resnica, da bo bližnja bodočnost razrušila tudi načrte sedanjosti.

SVEJK ZOPET DOMA

V poslopju policijskega ravnateljstva je vel dih tuje avtoritete, ki je ugotavljala, koliko je prebivalstvo navdušeno za vojno. Razen nekaj ljudi, ki niso zatajili, da so sinovi naroda, ki naj bi izkrvavel za njemu docela tuje interese, je predstavljalo policijsko ravnateljstvo najlepšo skupino birokratičnih zverin, ki so imele smisel edinole za ječo in vešala, da bi rešile eksistenco zavitih paragrafov.

Pri tem so ravnale s svojimi žrtvami z zajedljivo vljudnostjo in so vsako besedo prej dobro premislile.

«Prav žal mi je,» je rekla ena izmed teh zverin, črnožolto progastih, ko so privedli Švejka, «da ste zopet padli v naše roke. Mislili smo, da se boste poboljšali, pa smo se zmotili.»

Švejk je molče pritrdil z glavo in se delal tako nedolžnega, da ga je črnožolta zverina vprašujoče pogledala in dejala:

«Nikar se ne držite tako bedasto!»

Toda takoj je prešla v prijazen ton ter nadaljevala:

«Nam je res prav neljubo, da vas moramo držati v zaporu, in zagotavljam vam, da po mojem mnenju vaša krivda ni tako velika, zakaj pri vaši majhni inteligenci ni dvoma, da ste bili zapeljani. Povejte mi, gospod Švejk, kdo vas pravzaprav zavaja, da uganjate take neumnosti?»

(Nadaljevanje sledi)

FRAZE DVOLIČNEŽEV IN GOLOBI MIRU

Pretekle dni je v Varšavi zasedal drugi svetovni kongres miru. Organizatorji kongresa, ki imajo svoj sedež v Moskvi, svoje formalno, uradno, vodstvo pa v Pragi, so prvotno določili, naj bi bil kongres v angleškem mestu Sheffield. Angleška vlada pa je številnim delegatom odrekla pravico vstopa v Anglijo. Zaradi tega je bil kongres prestavljen v Varšavo.

Težnje milijonskih množic sveta je mogoče danes označiti z eno samo besedo: mir. Toda prav to težnjo je skušala izrabiti za povečanje svojega vpliva kakor tudi za prikrivanje svojih hegemonističnih namenov sovjetska birokratska kasta. Medtem ko je uvedla kolonialne odnose z deželami, v katerih so na oblasti njihove informbirojevske agenture, ko si je z birokraciji lastno trdoglavostjo podredila delavska gibanja, razglasila in uveljavila načelo čakanja na osvoboditev z ruskimi bajoneti (kar v bistvu ni nič drugega kakor spreminjanje delavskih gibanj v agenture Sovjetske zveze in ena vojnohujskaških oblik), si je hotela podrediti tudi gibanje za mir. Vse tako imenovane komunistične partije so dobile nalogo, naj z vsemi svojimi močmi podprejo štokholmski poziv, zbirajo podpise za ta poziv, ustanavljajo razne odbore, komiteje itd. Vsa ta ogromna akcija je imela en sam namen: odvrniti pozornost od realizacije hegemonističnih namenov sovjetske birokracije, ki jih je prav ta čas pripravljala in deloma tudi izvršila. Osnovno geslo tega «mirovnega gibanja» je bila borba za prepoved uporabe atomske bombe, hkrati s tem pa tudi poveličevanje Sovjetske zveze kot edinega borca za mir.

Dogodki v svetu pa so to informbirojevsko mirovno propagando kmalu sami razkrinkali. Sovjetski bojkot Organizacije združenih narodov, ki je bil preračunan na oslabitev in razbijanje te organizacije, umazana in vojnohujskaška gonja proti Jugoslaviji, enostransko prikazovanje izvora vojne nevarnosti, kakor tudi omejitev borbe za mir zgolj na borbo proti uporabi atomske bombe, ne pa proti napadalnosti na sploh, so omogočili, da so pošteni ljudje v svetu spoznali licemerstvo tega mirovnega gibanja, ga začeli zapuščati in zahtevati, naj se njihovi podpisi izbrišejo s štokholmske resolucije. Se bolj pa je to dvoličnost informbirojevskega mirovnega gibanja razkrinkala sovjetska avantura na Koreji, kjer so izkoristili težnje korejskega ljudstva po svobodi in ga pahnili v vojno, ki je korejskemu ljudstvu prinesla samo ogromne žrtve in razdejanje.

Zaradi vsega tega naj bi drugi svetovni kongres pristašev miru dal temu gibanju novo zdravilno injekcijo. Nič ni čudnega, če je tudi tokrat delo kongresa potekalo popolnoma v znamenju tez sovjetske zunanje politike. Jolliot Curie je v svojem govoru na kongresu obravnaval predvsem vprašanja prepovedi atomske bombe, vprašanje ponovne oborožitve Zahodne Nemčije — seveda v luči sovjetske resolucije, sprejete pred tedni na sestanku informbirojevskih zunanjih mini strov v Pragi, napadal je Organizacijo združenih narodov, kar je popolnoma v skladu s sovjetsko politiko razbijanja te organizacije, in poveličeval sovjetsko avanturo na Koreji. V zvezi z vsem tem hlapčevanjem sovjetski zunanji politiki pa je vsekakor značilna za namen kongresa naslednja misel, ki jo je izrekel Curie: «Mi moramo spremeniti silo, ki jo predstavljamo, v najvišjo instanco, ki bo sposobna vsiliti voljo ljudstva vsakokrat, kadar organi, ki so dolžni odstranjevati vojno, ne bodo zadostili tej nalogi». To pa ne pomeni v bistvu nič drugega, kakor postati sila, ki bo na vsakem koraku zagovarjala in branila imperialistične težnje sovjetske birokracije in ki bo hkrati onemogočala vsakršen odpor proti tem težnjam. To je vsebina in bistvo tega mirovnega kongresa, ki sta v skladu z dosedanjo prakso sovjetske zunanje politike. Ta vsebina je istovetna tudi z informbirojevsko vojnohujskaško gonjo proti Jugoslaviji, ki je našla pot tudi v ta «mirovni» forum.

Sovjetski delegat Fadjejev pa je na tem kongresu celo zagrozil: «Podpiram predlog gospodov Jolliota Curieja in Nennija, da v tem proglasu v imenu stotin milijonov prijateljev miru vsega sveta povemo Organizaciji združenih narodov: «Izvršujte svojo dolžnost pred zgodovino in človeštvom. Če je nočete izvrševati, bodo narodi sveta našli način, da se sporazumejo tudi brez vas...» Tako je zagrozil delegat informbirojevskih voditeljev, prav tistih voditeljev, ki so sedem mesecev s svojim bojkotom razbijali Organizacijo združenih narodov, ki so s svojim delom pokazali, da jim Organizacija združenih narodov ni forum, kjer naj bi se iskreno borili za mir, pač pa zgolj mednarodna tribuna, s katere lahko nemoteno razširjajo svojo propagando, hujskajo proti jugoslovanskim narodom itd. To je dejal delegat tistih, ki jih je odpor proti sovjetski agresiji na Koreji pripeljal po sedemmesečnem bojkotu nazaj v OZN in ki so s svojim zavlačevanjem in namernim oviranjem dela OZN poskušali postaviti svet pred izvršeno dejstvo.

Res je, mirovnega frazarjenja, poveličevanja sovjetske birokracije itd. na tem kongresu ni manjkalo. Manjkalo ni niti stotisočev plavih zastavic z belim golobom. Toda vse to ne bo preprečilo, da bi ta informbirojevska ustanova, s pomočjo katere so hoteli izkoristiti mednarodno javno mnenje, šla čedalje hitreje po svoji nujni in že pričeti poti navzdol.

—m

OB DANAŠNJEM PRVENSTVU V ORODNI TELOVADBI

ORODNA TELOVADBA PRI NAS

Vaje na orodju zavzemajo v splošni telovadbi najvidnejše mesto, ker v polni meri razvijejo človeka telesno in ga učinkovitejše spopolnjujejo z visokimi moralnimi vrednotami. Zavedati se moramo, da ni športne panoge, ki bi obsegala toliko vzgojnih elementov kakor telovadba na orodju.

Prav zato je težka in trda pot do prvih uspehov telovadcev na orodju in le redki so, ki na tej poti vzdržijo.

Oni pa, ki vztrajajo in spoznajo lepoto telovadbe na orodju ter občutijo njene izredne učinke na telo in duha, ji ostanejo zvesti, dokler jim to moč dopušča.

Pogoji za razvoj telovadbe pri nas niso bili in tudi danes še niso zadovoljivi. V Trstu še nismo imeli in tudi nimamo niti ene telovadnice. Za telovadbo na orodju nam je sedaj na razpolago edinole dvorana na stadionu «Prvi maj», ki je tako nizka, da se telovadno orodje v njej ne more postaviti. Tako so še danes telovadci željni vaj na orodju, primorani v zimski dobi, ko je najboljša sezona za telovadbo na orodju, prekinjati svoje delo in čakati lepih pomladanskih dni, ko je mogoče telovaditi na prostem.

Lahko si torej zamislite, kako je to vplivalo in še vpliva na telovadce in ne moremo se čuditi, če so nekateri obrnili hrbet orodni telovadbi in odšli, ker so često bili pogoji za telovadbo na orodju nemogoči.

Zato moramo dati tem več priznanja onim, ki so vztrajali in ki se niso ustrašili teh ovir.

Ugotoviti moramo, da smo v dobi preteklih štirih let vzgojili 17 telovadk in 12 telovadcev, ki so vidno napredovali in s katerimi bi se lahko ponašali tudi na množičnih mednarodnih tekmah, da nam jih niso prav te ovire odtujile. Tako smo danes ostali s štirimi telovadkami in šestimi telovadci na orodju (plus 2 telovadca Istrskega okrožja).

To je rezultat težkega napornega, vztrajnega dela, ki bi lahko bilo, čeprav težko, vendar prijetno in izredno vzgojno.

Pri tem moramo z ogorčenjem ugotoviti, da nam tukajšnje oblasti niso bile naklonjene in nam niso stavile na razpolago niti ene dvorane, čeprav dobro vedo, kako nam je potrebna. Zato ponovno postavljamo zahtevo, da nam se dodeli dvorana, ki bi nam omogočila redno delovanje.

Že leta 1946 smo pričeli z raznimi tekmami, v katere smo uvedli tudi telovadbo na orodju. Tako smo istega leta tekmovali v ljudskem peteroboju. Tekem, ki smo jih priredili na Opčinah, se je udeležilo več moških in ženskih vrst.

Istega leta smo sestavili moško in žensko reprezentanco, ki sta dne 25. avgusta v Ajdovščini imela prav lepe uspehe v ljudskem peteroboju. Leta 1947 v dneh od 5 do 8. septembra sta se naša moška in ženska reprezentanca udeležili balkanskega šampionata v orodni telovadbi v Ljubljani. Balkanske igre so bile tega leta največja tekmovanja v Evropi. Udeležili so se jih Madžari, Bolgari, Romuni, Jugoslovani, Albanci in mi. Razumljivo je, da so naši tekmovalci bili premladi za tako močne tekme in da so zaostali za močnejšimi državami, vendar nas niso razočarali saj nismo bili zadnji v plasmaju in so želi mnoga priznanja za veliko požrtvovalnost in borbenost, ki so jo pokazali pri tako močni in naporni tekmi, ki je trajala tri dni.

Istega leta smo priredili v Trstu prvenstvo posameznikov ZDTV v orodni telovadbi, ki se ga je udeležilo 7 članov in 7 članic, na kateri je dosegel prvo mesto med člani tov. Miloš Stergar in med članicami tov. Devana Lavrenčič.

Teden dni kasneje je bila v Kopru tekma za prvenstvo vrst, katere so se udeležile tri moške in štiri ženske vrste. Prvo mesto sta dosegli moška in ženska vrsta Škednja. Tako je Škedenj postal društveni prvak v orodni telovadbi.

Naslednjega leta 1948. smo se pripravljali na skupnem trening tečaju za balkanski šampionat v orodni telovadbi, ki bi moral biti v Budimpešti. Zaradi resolucije Informbiroja teh največjih evropskih tekem ni bilo. Sportniki lahko samo obžalujemo, da so taka tekmovanja, kot balkanske igre, ukinjena.

Na povabilo Telovadne zveze Slovenije smo tega leta gostovali v Ljubljani, kjer so se pomerile moške in ženske reprezentance v orodni telovadbi v prijateljskem dvoboju Ljubljana-Trst. Ljubljana, ki je vedno bila žarišče telovadbe za vso Jugoslavijo, je premagala Trst, vendar je bil naš uspeh presenetljiv tudi za Ljubljano. Zmaga Ljubljane, ki je imela v moški vrsti že znane, rutinirane tekmovalce, med njimi tri mednarodne telovadce, v ženski vrsti pa štiri olimpijske tekmovalke, je premagala našo reprezentanco z minimalno diferenco v točkah v skupnem plasmaju. Naša ženska vrsta pa je premagala žensko vrsto Ljubljane, ki je bila obenem tudi najmočnejša vrsta Slovenije.

V vsej tej dobi od 1946. leta do danes so naši telovadci na orodju priredili mnogo telovadnih akademij ter nastopali v vseh mestih našega ozemlja in tudi v Jugoslaviji.

Po resoluciji Informbiroja pa smo bili kar naenkrat na cesti. Z izgradnjo stadiona smo dobili ponovno možnost uvedbe redne orodne telovadbe.

Danes imamo že lepo telovadišče, toda kljub temu se ne moremo naslanjati na letno dobo in lepo vreme, temveč je nujno, da se za razvoj telovadbe na orodju zgradi telovadnica, ki bo dovolj visoka in prostorna ter bo odgovarjala osnovnim pogojem higiene.

V programu je več tekem, tudi mednarodnih, ki naj bi bile v izpodbudo našim telovadcem za bodoče delo.

Truditi se moramo, da orodno telovadbo uvedemo, kjer je to mogoče, in da jo širimo med našo mladino.

Letno telovadišče na stadionu «Prvi maj». Pozimi je zapuščeno, ker telovadci trenirajo v telovadnici

ŠPORTNI DNEVNIK

DANES PRVENSTVO v orodni telovadbi v Kopru

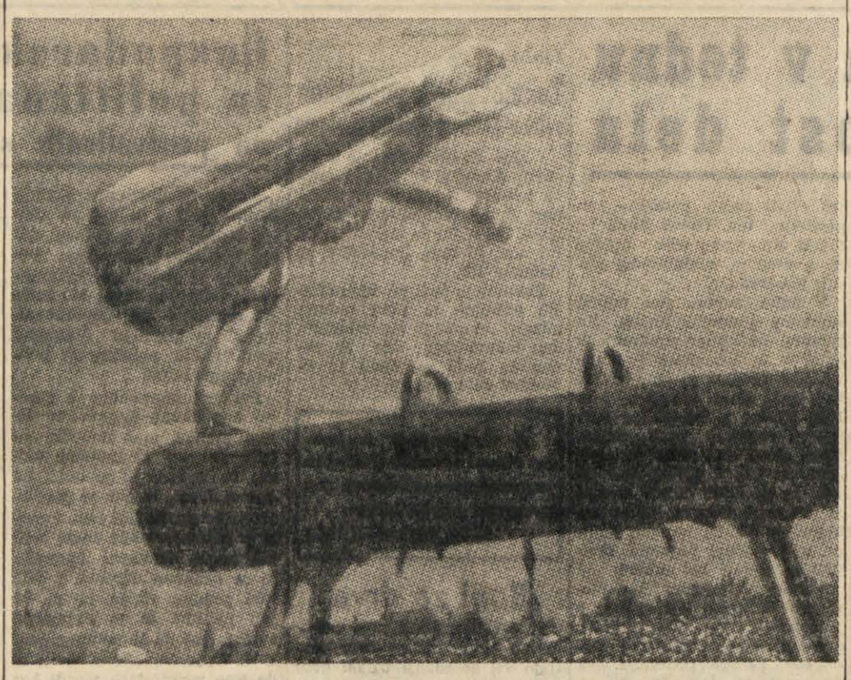

Danes zjutraj bo v koprski telovadnici prvenstvo Tržaškega ozemlja v orodni telovadbi. Pri nas imamo sicer malo telovadk in telovadcev in potrebno bi bilo, da z raznimi tekmami in akademijami zbudimo in navdušimo mladino tudi za to panogo športa. Današnja tekma pa bo obenem pregled sil naše orodne telovadbe posebno še za sestavo reprezentance, ki bo v najkrajšem času poklicana k raznim mednarodnim tekmam. Danes bodo naši telovadci tekmovali na drogu, bradlji, konju na šir, prosti vaji in preskoku čez konja, telovadke pa na gredi, dvovišinski bradlji, prosti vaji in preskoku čez konja. Vse vaje bodo poljubne

NOGOMET DANES

Cona A

PRVENSTVO TRŽASKEGA OZEMLJA

Na Opčinah ob *10.30 Nabrežina - Skedenj;* na Opčinah ob *14.30 Opčine - Montebello;* na stadionu «Prvi maj» ob *10.30 Kontovel - Sv. Just;* na stadionu «Prvi maj» ob *14.30 Mezgec-Olimpija.*

OKROŽNO NOGOMETNO PRVENSTVO

Na Opčinah ob *8.30 Sesljan. Skedenj B;* na Opčinah ob *12.30 Sv. Ivan - Devin;* na stadionu «Prvi maj» ob *8.30 Polet-Ilirija;* na stadionu «Prvi maj» ob *12.30 Montebello B - Olimpija B.*

Istrsko okrožje

PRVENSTVO TRŽASKEGA OZEMLJA

V Izoli ob *14.30 Arrigoni - Aurora;* v Kopru ob *14.30 Meduza - Umag;* v Novem gradu ob *14.30 Novi grad - Strunjan;* v Bujah ob *14.30 Buje - Brtonigla.*

OKROŽNO NOGOMETNO PRVENSTVO
Skupina A

Pri Sv. Nikolaju ob *14.30 Rdeča zvezda - Aurora B;* v Izoli ob *10 Nardone - Piran CE;* v Kopru ob *10 Partizan - Ampelea;* v Kopru ob *12 Meduza B - Soline;* v Strunjanu ob *10 Strunjan B - Arrigoni B.*

Skupina B

V Novi vasi ob *14.30 Nova vas - Buje B;* v Dajli ob *14.30 Dajla - Novi grad B;* v Bujah ob *12 Momjan - Salvore;* v Sv. Lovrencu ob *14.30 Sv. Lovrenc-Villania;* v Brtonigli ob *14.30 Brtonigla B - Seget.*

3. DECEMBRA OBČNI ZBOR lahkoatletskega odseka ZDTV

Odbor lahkoatletskega odseka ZDTV sklicuje v smislu člena 10 društvenega statuta *občni zbor vseh društev, včlanjenih v lahkoatletskem odseku ZDTV.*

Občni zbor bo v nedeljo, 3. decembra, ob 9 v prostorih ZDTV, Machiavellijeva ul. 13-II.

Dnevni red bo sledeč:

1. Otvoritev.
2. Volitve overovateljev zapisnika.
3. Volitve treh članov volivne komisije.
4. Poročilo predsednika.
5. Organizacijsko poročilo.
6. Diskusija.
7. Volitve novega odbora.
8. Zaključek.

Manj obolenj s svincem med vojno

V svinčenih tovarnah in v rudnikih svinca so prišli do ugotovitve, da je število obolenj s svincem v letih 1940 do 1945 izredno padlo. Lahko rečemo, da posebno težkih obolenj sploh ni bilo. Kot je znano, obolevajo za to boleznijo delavci v čistilnicah svinca, tiskarji in rudarji v svinčenih rudnikih. Zmanjšanje števila obolenj med vojno pa je vsekakor težko razumljivo, zlasti če pomislimo, da za te delavce ni bilo na razpolago mleka, ki je eno izmed glavnih zdravil, ter da je delalo v tej stroki veliko število neizkušenih delavcev, ki niso poznali nevarnosti svinca. Nekateri znanstveniki sklepajo, da se je zmanjšalo število bolezni zato, ker je bilo med vojno malo maščob, na katere se vežejo svinčeni hlapi.

XII. kolo italijanskega nogometnega prvenstva

Lazio - Triestina
Udinese - Como
Juventus - Palermo
Atalanta - Padova
Fiorentina - Inter
Genoa - Novara
Juventus - Palermo
Lucchese - Torino
Milan - Bologna
Napoli - Sampdoria
Pro Patria - Roma

KOMENTARJI TISKA PO NEODLOČENEM IZIDU V LONDONU

„Beara - junak dneva"

Neodločen izid tekme Anglija - Jugoslavija v Londonu je sprožil po Angliji in Jugoslaviji val razprav. «*Reuter*» je po tekmi komentiral, da je angleška reprezentanca pokazala odlično igro in bi lahko zmagala z enim golom razlike. «Angleži», pravi Reuter «so bili hitrejši od nasprotnika in so tudi točneje podajali».

Londonski dopisnik lista «Nas šport» pa objavlja vtise z mednarodnega srečanja in pravi, da je bila igra Angležev na izredni tehnični višini in da so vsi odčelki dali vse iz sebe. Priznava, da so se vsi igralci potrudili in da so bili posebni streli na jugoslovanski gol naravnost sijajni. Vsekakor je bil angleški napad znatno boljši kot obramba, v kateri se je posebno izkazal Leslie Compton.

Jugoslavija pa je postavila odlično obrambo proti nevarnim napadom svojih nasprotnikov. Sploh je celokupno jugoslovansko moštvo igralo brezhibno. Neodločen izid je sad odlične taktike, ki jo je Jugoslavija uveljavila na igrišču, in odlične obrambe, med katerimi je bil Beara junak dneva. Tudi half linija je odlično izvedla svojo nalogo in posebno Horvat je presenetil še posebno zaradi velikosti. Igra treh najmlajših Ognjanova, Živanovića in Vukasa je bila nadvse zadovoljiva.

Tudi «*Borba*» je objavila daljši članek o tem uspehu. «Jugoslovanski nogomet» piše, «Borba», «je dosegel največji uspeh od vseh kontinentalnih reprezentanc, ki so odigrale proti Angliji na njihovem igrišču. Z izenačenjem je jugoslovansko moštvo doseglo to, kar se do sedaj še nobeni evropski reprezentanci ni posrečilo. Naši igralci so si zaradi korektne igre pridobili simpatije londonskih gledalcev. Niti ena niti druga stran nista igrali preveč konstruktivno, kljub temu pa je bila tekma izredno zanimiva, včasih ostra, toda nikoli preostra».

«*Politika*» pa posebno hvali Bearo in Horvata ter pravi: «Vratar Beara je bil najboljši mož na igrišču in si je takoj pridobil simpatije gledalcev; drugi zelo občudovani igralec je bil Horvat, ki je imel kot svojega direktnega nasprotnika zelo nevarnega Lofthouse, katerega pa je odlično nevtraliziral».

Sploh pa so si vsi komentarji tako iz Jugoslavije kakor tudi Anglije edini v tem, da ima «balerina», kakor so imenovali v Londonu Bearo, največ zaslug da je Jugoslavija odigrala v Londonu neodločeno.

Arsenijević — tehnični komisar jugoslovanske nogometne reprezentance

Beara, vratar letošnjega državnega prvaka Hajduka in državne reprezentance

Sprememba jugoslovanskega nogometnega prvenstva?

Odbor Jugoslovanske nogometne zveze je pripravil nov načrt jugoslovanskega državnega nogometnega prvenstva, ki ga namerava predložiti v potrditev občnemu zboru Zveze, ki bo januarja v Beogradu. Načrt predvideva jačenje I. in II. lige od 10 na 14 enajstoric.

Po predlogu bi morali sodelovati na prihodnjem državnem nogometnem prvenstvu I. lige *Hajduk, Crvena zvezda, Dinamo, Partizan, Sarajevo, BSK, Lokomotiva, Spartak, Budućnost, Naša krila, Sloga, Napredak, Podrinje in ljubljanski Odred.*

R.E.D.A.T.A. M. VIGINI
S. A. FABBR. ACCUMULATORI TOVARNA AKUMULATORJEV MILANO - MILAN
BATERIJA vseh prednosti
KOVINSKI USMERJEVALCI WESTINGHOUSE ZAVORE IN SUHE SKLOPKE - OPREMA ZA AVTOMOBILE - TEHNICNE POTREBSCINE
TRST, UL. FABIO SEVERO 5 TELEFON 54-20

Oglejte si brezobvezno KRASNE SPALNICE, KUHINJE IN SPREJEMNICE katere dobite po konkurenčnih cenah v TRSTU, ULICA VASARI ŠT. 6

GRADBENIK
sprejema vsakovrstna gradbena dela, obnavlja stanovanja in trgovine ter sprejema tudi popravila in načrte. Cene ugodne!
Naslov pri upravi lista - Trst, Ulica sv. Frančiška štev. 20

TRGOVINA IN POPRAVLJALNICA ČEVLJEV
Gec Alojz
TRST Trg tra i Rivi 2 ROJAN
Postrežba točna Cene zmerne - Za dijake in šolarje 10 odst. popusta!
Nova zaloga modernih čevljev za male in odrasle - Velika izbira telovadnih in navadnih copat najboljših znamk

Jakob Perhauc
TRST, Ul. Xidias 6 - Tel. 96332
Trgovina žganja, likerjev, alkoholnih in penečih se vin na drobno in na debelo
POSEBNOST: slivovka, tropinovec in jajčni konjak!

PLETILJA
izdeluje ženske obleke, jopice ter otroške oblekice po ugodnih cenah. Naslov na upravi lista, Ul. sv. Frančiška 20-I.

Prodam ŠIVALNE STROJE in ŠTEDILNIKE
Naslov pri upravi lista

Krznarstvo MERMOLJA
TRST
Ul. Coroneo 3 - Telefon 38-18
Olajšave pri plačilu

Mizarji podjetniki kmetovalci!
Deske smrekove, macesnove in trdih lesov, trame, vezane plošče, furnir, parkete in drva nudi najugodneje
CALEA TRST viale Sonnino 24 Tel. 04419

IVAN DOLES
izdeluje in popravlja aktovke
TRST — UL. G. GOZZI št. 1, vogal Ul. Pauliana

Dr. IUNGO zobozdravnik
Izdeluje PROTEZE V JEKLU, ZLATU, KAVČUKU IN PLASTIKI.
Največja garancija.
Sprejema od 10-12 in od 15-19. (Govori slovenski).
TRST, UL. TORREBIANCA 43, vogal Ul. Carducci.

TRGOVINA REVISAN
Oglejte si naše izložbe!
Velika izbira domačih copat za odrasle in otroke
TRST, ULICA VASARI 10

Zadruga prodajalcev kuriva
dobavlja oglje premog in drva kamorkoli po svojih članih razprodajalcih
TRST Ul. Milčinje 19 (Montebello) Telefon: 95918 in 98510

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI, št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 592. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20. — Telefonska št. 73-38. OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18 - Tel. 73-38. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 1 1-32 - Koper, Ul. Battisti 301a-I, Tel. 70.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; cona B: izvod 3, mesečno 70 din; FLRJ: izvod 4.50, mesečno 90 din
Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 20-09, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90332-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. - TRST